

III. Koźle.

Rekopisy

1068 r. W miejscu dzisiejszego miasta Koźle, miał stać zamek. R 751
z. 7 III

1447 r.

Parafje:

Moxurów, Ostro-
nica, Polska
Cerkiew, Macio-
wakierz, Łony,
Trzcimiarów,
Gieratłowice,
Grudynia i Grę-
dzin, należały

Klasztor OO. Minorytów w Koźlu założyli bracia książęcy Konradowie oleśnicy dnia 24-go marca 1431 r. Klasztor wraz z kościołem pod wezwaniem św. Barbary stanął za miastem. W okresie reformacji klasztor opustoszał i dopiero na początku XVII. wieku zakonnicy powrócili do swojej siedziby. Księża zakonnicy pomagali w duszpasterstwie w parafji kozielskiej a niemniej w parafjach sąsiednich. Budynki klasztorne i kościół były drewniane.

W pierwszej połowie XVIII. wieku rozpoczęto budowę murowanego klasztoru i kościoła. Budynki te stanęły w latach 1730 i 1731, lecz już 14 lat później zostały zniszczone — jak to już zaznaczyliśmy — z powodu budowy fortyfikacji. Potem zbudowano nowy kościół i klasztor w samem mieście w pobliżu kościoła parafjalnego.

do archidiecezji kozielskiej.

1577 r. W Koźlu powstał pierwszy kościół.

Od roku 1563 - 1584, Książę Jan Oppersdorff trzymał 21 lat miasto Koźle zastawem. W tym czasie wygłaszali w kościele farnym kazania w polskim języku, w kaplicy Najśw. Marii P. po niemiecku.

Kościół św. Zygmunta króla męczennika

w Koźlu, jest zbudowany w stylu gotyckim.
Do roku 1810, materiał maltaiskim kawalerom w Grobniku (Gröbnig).

29. 8. 1849 r. Do Koźla przybył ks. biskup Melchior v. Diepenbrock z Bytomia, by odjechać koleją do Raciborza. Przyjęcie Dostojnego i Koźlanego przez lud Gościa było nadzwyczaj uroczyste. Urząd miejski postarał się o godne przyjęcie; toastom wznowionym na jego zdrowie, nie było końca.

Od 6-go sierpnia 1855 r. został ustanowiony proboszczem przy Kościele św. Zygmunta w Koźlu, ks. Karol Weckert, który równocześnie był i inspektorem szkolnym; odznaczony Krzyżem żelaznym 4 klasy. Urodz. 24. 10. 1820 r. w Opolu, wyświęcony na kapłana 8. 12. 1843 r.

1855 r. było chrztów 193 ślubn. 10 miesł. dz. Ślubów małż 38 kat. 2 miesłom, zm. 263 osób.
2. 10. 1856 r. został ustan. I Kapłanem ks. Wilhelm Weckert †, ur. 22. 11. 1832 r. w Opolu

wyśw. 28. 6. 1856 r.

1856 r. parafia liczyła włącznie z wojskiem
6465 kat. 599 prot. 18 żydów.

Szkola z 3 nauczycielami i 257 dx. we szko-
le garnizonowej 26 kat. dzieci wojskowych.

Łłodnica 2 naucz. 241 dx. - Rybaki, Rogów 1
naucz. 115 dx. - Wiekuszyce 1 n. 100 dx. Reńska-
wies' 1 naucz. 135 dx. - Kobylice 1 naucz. 92 dzieci.

1856 r. było chrztów 207 ślubn. 16 mł. dzieci.
Ślubów mat. 43 kat. 4 miew. - Zm! 253 osób.

13. 3. 1857 r. został ustan. I kapłan ks. Edward
Schneider f, urodz. 3 kwi. 1833 w Rozkochowie,
wyświęcony 31. 1. 1857 r. - II Kapłan: ks. Karol
Krupa f urodz. 24. 1. 1839 r. w Chropaczowie, wysw.

1. 7. 1865 r.

Wr. 1870 r. parafia liczyła 9065^{kat.} (włącznie 1012
zotnierz.) 745 prot. 231 żyd. - Łuk: w R. 6 kl. 465 dx.
3 klasy dla dziecięzt prowadził ub. P. szkolne.
Łłodnica 2 kl. 332 dx. - Reńska Wies' 1 kl. 219 dx.
Rogów 1 kl. 204 dx. - Wiekuszyce 1 kl. 112 dzieci -

Kobyllice 1 lkt. 90 dn., 4 dz. w parol. szkole.

Wszystkie mianowane jux miejscowości i Rybary,
należały do parafji św. Zygmunta w Koźlu.

Wśród 27.1.1875r. umarł proboszcz ks. Karol
Weckert, w 50 r. życia, księży 28 na pogrzebie.
Ur. 24.10.1825r. w Opolu, wysłw. 8.12.1843, prob.
był od 6.8.1855r.

9.6.1875r. amant ks. prob. Wilhelm Weckert,
który po śmierci ks. prob. Karola Weckerta bra-
ta swego objął probostwo św. Zygmunta. Ur.
22.11.1832r. w Opolu i wysłw. 28.6.1856r.

1876r. nie było proboszcza. I Kapelan ks.
Jan Dronel i urodz. 22.1.1846r. w Jelenicy,
wysłw. 28.6.1872r. II Kapelan - vacat.

1883r. był kanonikiem parafji ks. wikary po-
wiatowy Karol Kollar i urodz. 2.11.1846r.
w Kietrze, wysłw. 28.6.1872r. - Kapelan
ks. Jan Hejtnar i urodz. 11.9.1850r. w Łatry,
wysłw. 6.4.1876r. - II Kapelan - vacat.

21.7.1883r. Um. Wilhelm Büchse, ks. świecki w
Koźlu.

1886r. Parafia św. Zygmunta i Matki Boskiej
Łakajewskiej w Koźlu, liczyła 9611 kat. 1163 pr.
293 żydów. - Mowa w mieście przeważnie
niemiecka, na wsiach polska.

W Koźlu: 4147 kat. 1030 prot. 284 żydów. -
Szkoła symultanna 10 klas. 370 kat. 200 pr.
80 żyd. - Skłodnica 1823 kat. 50 pr. Sz. 4 kl.
Rogów 884 kat. 8 pr. - Szkoła 2 kl.

Reiskawies' 1247 kat. 45 pr. 5 z. Szkoła 3 kl.

Kobielice 555 kat. 7 prot. - Szkoła 1 kl.

Wierzyce 955 " 23 " 2 z. - " " " 2 "

Proboszcz - vacant.

Duszpasterz: ks. Karol Kollarf ur. 2. 11. 1846r.
w Piotrze, wyświęcony 28. 6. 72r. - Fundowa-
ne 1 miejsce dla wik. pow. i 1 dla kapłana
Kapłan ks. Jan Heytner (zob. 83r.)

18. 7. 1887r. objął parafię św. Zygmunta ks. pro-
boszcz K. Kollarf również duszpasterz wojskowy,
odznaczony Orderem Czerwonego Orła 4 klasy.
27. 8. 1887r. został potwierdzony proboszczem.

1890r. parafia liczyła 9759 kat. 1595 pr. 278 i
14 dysydetów. - Mowa w m. siem. na wa pols.

Miejscowości: k. pr. i Sakoty:

	k.	pr.	i.		k.	pr.	i.
Koźle	4000	1459	263	Kat. Prosimu.	70	37	21
Jełdnica	1870	46.	^{18 dys.} 7	Wyż. szkoła Panien	15	12	7
Rogów	851	10	-	Symult.	10	504	108
Reiskawice	1370	36	6	Jełdnica	4	326	4
Kobylice	603	7	-	Kobielice	2	110	-
Wiekiszce	935	24	4	Reiskawice	3	188	5
Rybarce	183	13	-	Rogów	3	170	1
				Wiekiszce	2	173	6
					24	1556	173
							57

Proboszcz: ks. Karol Kollar (zob. 1887r.)

Fund. miejsce 1 dla wik. - 1 dla kapelana.

Kapelan ks. Paweł Conrad z urodz. 8.1.64. w Koźle
wyżw. 27.6.1889r.

1891r. Ks. prob. K. Kollar, podarował swoje pie-
niądze na stosowne urządzenie dla odprawia-
nia nabożeństwa majowego w tutejszym Ko-
ściele. Dóór kościelny na przysiatem swem

posiedzeniu obejmie prawo zarządzenia
złożonym majątkiem.

1891 r. w listopadzie, wieloletni ks. prob. Karol
Kollarz poddał się operacji w klinice ocznej we
Wrocławiu, która udała się bardzo dobrze
tak, iż za tydzień exegodny ks. prob. będzie
nowu zdrowy. Zachorował on na tak zwaną
zieloną kataraktę (bielmo.)

21 list. 1891 r. W podanym dniu jako dzień
śmierci ks. Józefa Gitalera dawniejszego prob.
Bozielskiego, rozdzielono stosownie do woli fun-
datora procent od kapitału, przez niego w tym
celu zebranego, pomiędzy ubogich. Suma roz-
dzielona wynosiła 105 marek.

1892 r. w maju. Nagłą śmiercią zmarła w te-
gożym Kościele panna Anna Malicki. Przez
cały przeciąg nabożeństwa majowego odmawia-
ła rozaniec sw. aż przy końcu remollata i pad-
ła. Przywołany lekarz stwierdził tylko, że została
uderzona paralizem, ale już nic pomóc nie

możt, gdyż, zanim przybył, wydata ostatecznie
leżniowie.

1892 r. lipiec. Ks. prob. Karol Kollar wyjechał
na 4 tygodnie do wód w Chirichi (Rissingen).
Podczas jego nieobecności następował go Ks. Ka-
pelan Paweł Conrad.

1894 r. Parafia liczyła 10218 kat. 1728 p. 291 żyd.

Miejscowości:	Kat.	pn.	z.	Latkoły	Kl.	Kat.	pn.
Końce	4182	1571	274	Trojan. i wyi	-	107	32
Rybarze	185	15	-	Szk. p. an. p. ym	9	32	13
Łłodnica	2022	87	6	_____	5	362	-
Kobylice	596	7	-	_____	2	110	-
Renskawies'	1382	21	9	_____	3	234	-
Rogów	893	5	-	_____	3	181	-
Wiekryce	958			_____	3	185	-
	10218	1728	291		25	1742	45

Prob. Ks. Karol Kollar † zob. 1887 r. — Kapelan
Ks. Ernest Bresler †, urodz. 30.12.1864 r. w Bytomiu,
wysw. 23.6.1890 r.

Wikary powiatowy — vacat.

1896r. parafia liczyła 10 381 kat., 2054 prot.,

1 starokatolika 261 żyd. 36 innowierców.

Paralele: 4362 kat. 1883 prot., 1 st. kat. 248 żydów.

Rybarze 121 " 1 pr. - Stródzica 2022 kat. 81 pr.

6 żyd. - Kobylice 565 kat. 5 pr. - Reiskawies

1380 kat. 40 pr. 5 żyd. - Rogów 981 kat. 9 prot.

Wiskrzyce 950 kat. 35 pr. 2 żyd.

Szkoly:

Kozle: Zakład progimnazjalny 128 kat. 30 pr.

ucz. - Wyższa szkoła żeńska 13 kat. 17 pr. ucz.

Ludowe: Kozle: (symult.) 10 kl. 591 kat. 117 p. dz.

Stródzica 5 kl. 369 kat. - Kobylice 2 kl. 96 k. dz.

Reiskawies 4 kl. 270 k. 1 pr. dz. - Rogów 3 kl.

181 kat. dz. - Wiskrzyce 3 kl. 188 kat. 8 pr. dz.

Wikary powiatowy - vacat.

12.9.1896r. został ustan. kapelanem ks. Hugon

Hankel † ur. 18.7.1872r. w Nysie, wysw. 25.6.95r.

Proboszcz: K. Kollar (z. 87r.)

1901r. Parafia licz. 11 870 kat. 1928 pr. 210 żyd.

Nowa w miejsc. niem., na wsiach polska.

W miejscach: 5189 kat. 1663 pr. 204 i.
Rybarce 126 kat. 14 pr. — Jłodnica 2375 kat.
204 prot. — Rybarce 126 kat. 14 pr. — Jłodnica
2375 kat. 204 pr. — Kobylce 535 kat. —
Renskawies' 1622 kat. 24 pr. 4 i. — Rogów
1045 kat. — Wiekazyce 918 kat. 23 pr. 2 iyd.
Lakoty: Wyższe symult. progimnazjum 126
kat. 36 pr. 15 i. — Symul. szkoła parian 36 kat.
22 prot. 4 i. — Lidoze: Koile sym. 13 klas
758 kat. 154 prot. 8 iyd. dzieci. — Jłodnica 6 klas
475 " 18 " — Kobylce 2 kl. 109 kat. da —
Renskawies' 5 kl. 319 kat. 5 prot. — Rogów 3 kl.
218 kat. — Wiekazyce 3 kl. 163 kat. 4 pr. dr.

Ranem: 32 klasy: 2204 kat. 239 pr. 27 iyd.

Proboszcz: ks. K. Kollar (sob. 1887 r.)

Wikary pow. ks. Hugon Wixy f ur. 21.73 r. na.

Przełajce wysw. 11.6.98 r. ust. 21.9.1901 r.

Rapelan: ks. Antoni Winkler f ur. 13.72.75 r.
w Borekniey, wysw. 22.6.01 r. ust. 21.9.1901 r.

Ks. Ryszard Böhm, Katecheta przy progim-
nazjum. Ur. 1.6.73 r. w Berlinie, wysw. comy

11.6.1898 r. ustan. 1.4.1900 r.

8.11.1904 r. został ustan. kapłanem ks. Lud-
wik Szardybon $\dagger$, ur. 22.7.79 r. w Gostyniu,
wysw. 23.6.1902. -

Proboszcz: ks. Karol Kollar (z. 87 r.)

Wikary ks. Hugon Winy (zob. 1901 r.)

Ks. Katecheta Ryszard Böhm (zob. 1901 r.)

1905 r. Prob. K. Kollar. zob. 1887 r. - Wikary pow.
(vacat) Kapłan Ludw. Szardybon (zob. 8.11.09 r.)
Ks. Katech. R. Böhm (zob. 1901 r.)

1.10.06 r. Ks. Katecheta Ryszard Böhm został
przeniesiony do Gliwic jako wykazy nauczyciel
i Katecheta przy państwowym kat. gim-
nazjum. Na jego miejsce został przeznaczony
1.10.06 r. ks. Fryderyk Zenker wykazy na-
uczyciel (z arcybiskupstwa praskiego). Urodz.
15.7.1876, wysw. 15.7.1900 r.

18.9.1906 r. został ustan. kapłan ks. Innocenty
Oblaczek (Oblonczek), ur. 26.7.74 r. w Dąbrowce
(pow. gliwicki) wysw. 23.6.1900 r. - Pierwszą
grosadę kapłana otrzymał przy boku prob.,

Juliusza Olbrycha w Mechnicy od 2.9.00.
Od 28.10.1903 r. był kapłanem na Ostrogu.
16.7.1907 r. został ust. wikarym pow. ks. Au-
gust Demski † Dr. teol., urodz. 7.7.1877 r.,
w Kamieniu w rybnickim powiecie, wysw.
23.6.1902 r. - Prob.: ks. Kollar (z. 87.) - wik. Dem-
ski, - Innoc. Oblaczek (z. 06.) Zenker Ob.
1908 r. Księga; jak 1907 r.

9.3.09 r. był kapłanem ks. Alfons Goldman †
urodz. 28.10.83 r. w Lipsku, wysw. 23.6.07 r.
Od 22.7.1908 był kapłanem w Laxenburger.
Stamtąd do Koła.

14.4.1909 r. został ustan. wikary pow. ks. Fr.
Janik † urodz. 1.9.66 r. w Lowczycach, wysw.
20.6.1903 r. - Od 30.5.04 r. był II kapł. w Ryb-
niku. - Od 28.10.05 r. Kapł. w Rychtalu. Od 16
lipca 1906 r. Kapł. w Trebeschenhammer.

Od 9.7.08 r. w Gliwicach przy Kościele Wst. Sw.

Prob.: ks. Karol Kollar (z. 87 r.) kapłan
Zenker zob. Ob.

1910 r. w t. r. byli księża:

Proboszcz: Ks. Fr. Kollar j. w. - Wice. Fr. Janik

Kapł. Alfonso Goldman; Fryderyk Lenker.

Pomocant: Ks. Juliusz Mühlsteff, prob. z W. Grady ^{nr.}

1911 r. parafia liczyła 13834 kat. w wiekszej
liczbie parafian, 2027 prot. 119 z. 9 innow.

W niejściu 6153 kat. 1582 prot. 119 z. 8 innow.

Rybarze 158 " 12 " 5 " -

Kłodnica 3333 " 387 " 1 " "

Kobylice 615 " 1 " -

Renskawies 1670 " 18 " 3 z. -

Rogów 944 " 12 " -

Wiekoszyce 1001 " 15 " -

Szkoly 1911 r.

Wiekosze: w Reolu symult. progimnazjum
127 kat. 32 prot. 8 zyd. - prywatna szkoła
(symult.) dla dziewcząt 53 kat. 37 pr. 5 zyd.

Ludowe: w Re. (symult.) 16 klas 988 kat. 119 pr.
7 zyd. dzieci. - Szkoła towarzyszy (sym.) 1 kl.
27 prot. da. - w Kłodnicy 10 kl. 693 kat. 27 pr.
Kobylice 3 kl. 128 kat. da. - Renskawies

5 klas 350 kat. dz. — Rogów 4 kl. 173 kat.
3 prot. dz. — Wiekoszyce 3 kl. 176 k. 4 pr. dz.

2.8.1911 r. został ustan. wikarym gmin-
towym ks. Emil Jaczek †, urodz. 23.12.1881,
w Raciborzu, wysw. 22.6.07 r. — I kapłan
ks. Jan Niedziela †, urodz. 28 maja 1881 r.
w Chrościnie, wysw. 23.6.1905 r. ust. 19.8.11 r.
II. kapłan ks. Witold Matejczyk † urodzony
10 grudnia 1884 r. na Rozbarku, wysw. na ka-
piłana 22.6.1911 r. ustan. 15.9.1911 r.

Ks. Fryderyk Zenker, katecheta religii przy
progimnazjum, ur. w sobotę 15.7.1876 roku
w Schlegel w pow. Nowa Ruda (Neurode)
wyswięcony 15.7.1900 r. (zob. 1906 r.)

1912 r. Księgia ci sami jak w r. 1911.
Komorant: Juliusz Mühlsteff (zob. 1910 r.)

1913 r. Proboszcz: ks. Karol Kollar (zob. w. 787.
Wikary gmin. Jan Piechota † ur. 25.6.77 r. wysw.
21.6.97, ustan. 14.1.1913 r. (I. II. i III ks. jak wyś.
1910 r.)

1914 r. Księgia ci sami j. 1911 r.

1915r. Parafia liczyła 14000 parafian.

Duchowieństwo zob. 1911r.

1916r. - Proboszcz K. Kollar + radca duch.
emerytowany dziekan (zob. 87r.)

Wikary ks. Jan Piechota + zob. 1913r. -

I. Kapelan Ignacy Richter + urodz. 22.7.79r.
wysw. 17.6.09r. ustan. 9.8.1916r.

II Kapelan Wiktor Mathejczyk, zob. 1911r.
ks. Fryderyk Zenker (zob. 1906r.

14.4.1917r. został ustan. II Kap. ks. Bertold
Jankowski + ur. 23.9.84, wysw. 21.6.1910r.

Proboszcz, wik. I Kap. - Katecheta (zob. 1916r.

1918r. parafia liczyła 10000 dusz.

Prob. K. Kollar, radca duch, emer. dziekan.

Wikary J. Piechota (j. 13r.) I Kap. B. Jankowski
(zob. 17r) - II Kap. - vacat. - Kat. Fr. Zenker.

1920r. Prob. K. Kollar (z. 18r.) wikary vacat.

I Kapelan (z. 18r.) II K. vacat. - Lastyca Sale-
zjan Antoni Junke, ur. 1.4.77r, w. 10.9.1903r.
Katech. Fryd. Zenker (zob. 06r.)

1921 r. prob. K. Kollar. — Wik. vacat.
I kapelan K. Adrian Ochman, urodz. 11.2.90.
wyśw. 21.6.1913 r. ust. 21.12.1920 r.

II kapelan - vacat. - Lasteguije Salezy Antoni
Tunk, — Fryd. Zerkow (sob. Obri)

W t. r. było 216 urodz. — 58 ślubów małżeńsk.
200 zgonów. — W r. 1922 urodz. 199, ślub m.
65, zmarło 144 osób.

1922 r. Prob. Ks. Kanonik hon. Jerzy Thielman
wik. - vacat. I Kap. Adrian Ochman (sob. 1921)

II Kapelan - vacat. - Salezy Antoni Tunk (z. w.)
Promotorant w Zakładzie św. Karola i radca
duchowny K. Kollar, amer. dzieł. i prob.

Koźle. Złoty jubileusz kapłaństwa. Dnia
28 czerwca obchodził 50-letni jubileusz kapłaństwa
miejscowy ks. proboszcz radca duchowny Kollar.
Jubilat urodził się 2 listopada 1846 r. Wyświęcony
na kapłana, otrzymał posadę kapelana w Raciborzu.
Tam pozostał 12 lat — cały okres walki kulturalnej.
Duszpasterstwo było wtenczas nadzwyczaj trudne.
Ks. Kollar nie tylko w Raciborzu pełnił obowiązki,
lecz także w Wojnowicach i Łubowicach, gdyż parafie
te były osierocone. Nadto w klasztorze Urszulanek
uczył religii a w gimnazjum języka polskiego. W
Koźlu urzędował w tym czasie ksiądz rządowy —
Grünastel. Gdy tenże zrzekł się probostwa, władza
duchowna powołała ks. Kollara na duszpasterza
parafii kozielskiej. Dnia 14 maja 1884 r. przybył
do Koźla w charakterze tymczasowego zawiadowcy.
Po walce kulturalnej, mianowicie w r. 1887 został
proboszczem i na tem stanowisku pozostał do dnia
dzisiejszego. Obchód uroczystości odbył się przy
wielkim udziale duchowieństwa i wiernych. 22.

1923 r.

W Koźlu nane-
rowano 255 ur.
75 ślubów. 167
zgonów.

10. 3. 1924 r. objął parafję Ks. prob. Hugon Piegza
emer. dziekan, urodz. 3. 10. 1876 r. w. 22. 6. 1901.

Wikary - vacant. I Kapł. ks. Adrian Ochman.

(zob. 1921 r.) - 1924 r. urodz. 197 dz. 55 ślub.
matk. - 126 pogrzebów.

21. 3. 1925 r. został ustan. II kapłanem ks.
August Jonderko f, ur. 22. 7. 1896 r. w. 15. 2. 1925 r.

1. 4. 1925 r. Katecheta ks. Kurt Miksa wykony
radca studyj, objął poradę przy państwowym
gimnazjum. Ur. 18. 7. 79 r. wys. w. 21. 6. 04 r.

Komorant ks. R. Kollar, radca duch. emer. dzie
kan i prob. jubilat. (ur. i t. d. zob. w.)

Fryderyk Lenker (zob. 06 r.) 1925 r.

Odwiedziny Kardynała dr. Bertrama.

Koźle. W niedzielę, 20 października po południu
przybył do Koźła Kardynał dr. Bertram na bierzmowa
nie, witany przez duchowieństwo i wiernych ser
decznie.

Kardynał dr. Bertram zabawił w powiecie do
25 paźdz.

1925.

Lapisano:

209 urodzin,

53 ślub. matk.

144 zgonów

22 czerwca 1926 r. Ks. prob. Hugon Piegza,
obchodził we wtorek swój 25-letni jubileusz
kapłaństwa. Ur. 3. 10. 1876 r. w Kamieńcu,
wys. w. 22. 6. 1901 r. Od 1. 12. 04 był I kapłanem

przy kościele farnym św. Jadwigi w Prob.
Flucie (Chorów t.), następnie został usta-
nowiony administratorem przy kościele
św. Michała archanioła w Ornontowicach
od 21.11.1911 r. — 25.10.1926 r. Sp.

Koźle. Ks. proboszcz Piegsa zmarł. Tutejszą
ks. proboszcz Hugon Piegsa, ciężko zachorował. Choroba
wzmogła się tak bardzo, że chorego kapłana musiano
przewieźć do kliniki we Wrocławiu. Po przybyciu do
kliniki wrocławskiej, wykonano operację. Po tej operacji
stan chorego pogorszył się tak bardzo, że życie cze-
godnego pacjenta było bardzo zagrożone. Pan Bóg po-
wołał swego sługę po nagrodę w Królestwie niebieskiem.

Zmarły Ks.
emer. dziekan
ur. 3.10.76 r.
wyp. 22.6.01 r.

1926 r. urodziło 167 d. — Ślubów mał. 74.
agonów było 199.

Koźle. Zgon sędziwego kapłana. W ubiegłą
niedzielę zmarł na urąg starczy ks. proboszcz-emeryt
sp. Hofrichter, przeżywszy lat 70. Ostatnie lata spędził
sędziwy kapłan w Koźlu. Sp. ks. Hofrichter zawiadywał
parafją głogowską przeszło 25 lat. Niech odpoczywa
w pokoju.

styc. 26 r.

1926 r.

Parafia Liczy-

ła 11809 dusz. — 22.3.1926 r. został
ustan. I Kapł. Ks. Józef Piosczyk, ur. 11.9.98.
wyp. 2.3.1924 r. — Proboszcz ?
Wikary — vacant. — II Kapłan August
Zonderhuis (mł. 25 r. — Kurt Miksa 25.
Konsorant K. Kollar mł. w. — Fryderyk
Lemker j. m.

Koźle. Nowy tabernakel. W tutejszym kościele farnym pomieszczono zamiast starego, nowy opancerzony tabernakel, zbudowany z grubych płyt stalowych. Nowy przybytek Przenajświętszego jest 65 cm. wysoki i 50 cm. głęboki i daje wszelką gwarancję i zabezpieczenie przed włamaniem świętokradzkim i zniszczeniem pożarowym. Tabernakel waży 6 centnarów i wyszedł z fabryki kas ogniotrwałych Suchanowskiego w Raciborzu. *list. 26*

1. 6. 1927 r. objął parafię 10 tys. dusz
licząc, ks. Józef Ferche jako proboszcz
urodx. 9. 4. 88 r. w Piskowie, wysw. 22. 6. 11 r.
Wikary pow. - vacat. - I Kap. został usta-
nowiony 27. 8. 1927 r. ks. Oton Ralaj + Kura-
tus, urodz. 31. 8. 94 r. wysw. 16. 6. 1918 r. - II ka-
pielan Jerzy Piosczyk (zob. 1926 r.) - Wyisny
radca studyj, katecheta, Teurt Mikea (z. 1. 4. 25.)
Józef Tschöckle, radca studyj, ur. 1. 7. 84 r. wysw.
22. 6. 08 r. ustan. 1. 4. 1927 r.

Honorant ks. Karol Kollar + radca duch.
emer. dx. i prob. Jubilat. - Fryd. Zentker, radca
studyj, ur. 15. 7. 76 r, wysw. 15. 7. 1900 r.

1927 r. W Koźle, zanotowano 178 urodzeń, 15
ślubów małż.

4. 1. 1928 r. został ustan. II Kap. ks. Paweł Ku-
lis + urodz. 10. 1. 03 r. w G. Kujakowicach, wysw.
19

wywar 30.1.27r. - Od 6 sierpnia 27r. straszał
 piasadę Kapelana II w Namysłowie, Egg. tu.
 Prob. - ks. Józef Ferche (z. 1927r.) - Wika. - vacat.
 Kurt Miksa (zob. 1927r. Imi. Ks. j. 1927r.)
 1929r. wszyscy księża jak 1928r. zob.
1928r. urodziło się 187 dz. ślubnych,
 97 męskiej 90 żeńskiej płci, 13 nieślubnych
 razem 200 urodzeń. Ślubów zawarto 79,
 w tem 62 kat. Łgarów 133, w tem 63 męsk-
 czyn, 70 kobiet, według wyzn. religji 126 kat.
 6 ewang. 2 dydakty.

Koźle. Nowe dzwony. Kościół parafjalny otrzyma
 w najbliższych dniach nowe dzwony. Obecnie już czy-
 nione są przygotowania do wciągnięcia dzwonów do
 wieży.

Koźle. Poświęcenie nowych dzwonów.
 W niedzielę 24-go marca odbyła się w tutejszym ko-
 ściele uroczystość poświęcenia dzwonów. Parafia otrzy-
 mała pięć nowych dzwonów, z których największy, tak
 zwany dzwon Chrystusa Króla waży około 56 centnarów.
 Trzy dzwony ofiarowali ks. proboszcz Józef Ferche,
 ks. dziekan Kollar oraz rodziny Jan i Herman Kostka
 z Rogów. Poświęcenie odbyło się na placu kościelnym
 punktualnie o godzinie 3-ciej po południu. Oprócz licznie
 zgromadzonych parafjan przybyli również na tę uroczy-
 stość przedstawiciele miejscowych władz, nauczycielstwo
 szkół powszechnych oraz różne związki ze szkodami.
 Po poświęceniu wygłosił miejscowy ks. proboszcz kazanie
 okolicznościowe, poczem nastąpiło błogosławieństwo oraz
 uroczyste Te Deum. Na tem zakończono uroczystość.

Wiadomo, że w Koźlu przebud-
 owano dawny kościół OO. Miorydów,
 który za czasów przedwojennych słu-
 żył za magazyn wojskowy. Konse-
 kracja kościoła odbyła się w środę 4
 b. m. przez księcia-biskupa wrocław-
 skiego, ks. kardynała Bertrama. Uro-
 czystości konsekracyjne rozpoczęły
 się o godzinie 7 rano, zaś o godzinie
 9 odbyło się nabożeństwo pontyf-
 kalne.

19.5.1929r.
Koźle. Jubileusz kapłana. Ks. prob. Hanke w Nacysławicach obchodzić będzie w bieżącym roku 25-letni jubileusz sprawowania obowiązków duszpasterskich w parafji.

Koźle. Prymieje. W dniu 9 maja otrzymał święcenia kapłańskie w Wiedniu ks. Franciszek Kowatzek, syn tutejszego asystenta pocztowego Pawła Kowatzka. Ks. Kowatzek jest księdzem zakonnym Towarzystwa Słowa Bożego. Prymieje swe odprawi w tutejszym kościele parafjalnym w dniu 25 czerwca br.

1929r.
Koźle. Statystyka kościelna. W tutejszym kościele parafjalnym zanotowano w roku ub. 274 chrztów. W związek małżeński wstąpiły 84 pary. Pogrzebów było ogółem 154. Dzieci zmarło 75, a starszych osób 79.

Zgon sędziwego duszpasterza.

1930
Koźle. We wtorek 9 września zmarł w 84 roku swego żywota emerytowany proboszcz, radca duchowny i dziekan ks. Karol Kollar. Ś. p. Zmarły urodził się 2 listopada 1846 r. w Kietrzcu, pow. głubecki. Chodził do gimnazjów w Głubczycach i Raciborzu, a studia teologiczne ukończył na uniwersytecie wrocławskim. 28 czerwca 1872 został wyświęcony na kapłana. Jako młody kapłan sprawował przez 12 lat obowiązki duszpasterza-kapłana w Raciborzu, a 14 maja 1884 został zamianowany wikariuszem powiatowym i administratorem parafji kozielskiej. Były to czasy osławionego bismarkowskiego „Kulturkampfu“. Proboszczem rządowym w Koźlu był Grünastel, który mimo, że go lud przeklinał, kościół pustkami świecił, dochody farskie i kościelne pobierał, a kościołem farnym zarządzał. Dbały o chwałę Bożą i gorliwy o zbawienie dusz, młody wikary i administrator ks. Karol

Kollar rozpoczął układy z proboszczem rządowym Grünastel'em, by się rzekł za stosownem wynagrodzeniem par. kozielskiej. Starania te zostały uwieńczone pomyślnym skutkiem i 24 sierpnia 1887 roku został ś. p. Kollar uroczystie jako proboszcz parafji kozielskiej w urząd wprowadzony. Pierwsze lata na probostwie przeszły gorliwemu słudze Bożemu w nieustannej i niezmordowanej pracy, by rany, jakie zadał jego owczarni „Kulturkampfi“ uleczyć i zbłąkane dusze pozyskać Boskiemu Zbawicielowi. Pierwszego października 1922 roku usunął się sędziwy pracownik w winnicy Pańskiej z życia publicznego i osiadł jako komorant-emeryt w zakładzie św. Karola, który sam zbudował, urządził, wyświęcił i zaopatrzył. Za wszystkie prace, trudy ziemskie, poniesione dla zwiększenia chwały Bożej i zbawienia dusz nieśmiertelnych, niechaj mu Chrystus Pan wynagrodzi: nieśmiertelną nagrodą i koroną w Niebiesiech.

1930 R. i. p.

Koźle. Przeniesienie. Na miejsce ks. kapelana Lindnera, którego przeniesiono do Miechowic, powołano księdza kapelana Helmuta Krolla z Krapkowie, pow. opolski. - 2 - 30 w

19 lut 1930r. został ustan. II Kapelanem ks. Alfons Sierrecki † urodz. 28.8.03 r. wysw 2.2.30 r.

23.9.1930r. został ustan. I kapelanem ks. Helmut Kroll † ur. 25.5.1902 r. w Krapkowicach, wysw. 14.2.1926 r. - Od 13.10.36 objął posadę III Kapelana przy kościele św. św. Ł. i niołow Stróżów w Walbrzychu. - Od 7.12.27 r. do Krapkowie jako pomocnik, do 23.9.1930 r. Następnie tu do Koźla.

Koźle. Wizytacja kościoła. We wtorek, 25-go listopada, odbyła się wizytacja tutejszego kościoła parafialnego, której dokonał radca duchowny ks. dziekan Wątroпка.

30.

30.9.1931r.

Koźle. Z parafii. Ks. proboszcz Ferche † w Koźlu (długoletni wikary przy kościele świętej Jadwigi w Królewskiej Hucie) został powołany na stanowisko rezydującego kanonika przy kościele katedralnym we Wrocławiu.

Urodz. 9.4.88, wysw. 22.6.1911 r.

19.11.1937r.

Koźle. Nowy duszpasterz. Dotychczasowy zawiadowca tutejszej parafii, ks. kanonik Ferche, został powołany do Wrocławia. Parafia kozielska otrzyma nowego zawiadowcę w osobie ks. proboszcza Breitkopfa, który pochodzi z Gościęcina. Uroczyste wprowadzenie nowego ks. proboszcza nastąpiło 19 listopada. 31.

1941
Jan Br. Urodz. 22.9.91, wyśw.
23.4.1922r.

Koźle. Wprowadzenie nowego duszpasterza. Nowy ks. proboszcz został uroczystie wprowadzony do kościoła parafialnego w Koźlu w czwartek 19 listopada o godzinie 9 przed południem. Ze względu na ciężkie czasy uroczystość odbyła się w szczupłych ramach.

1932r. Nowy prob. ks. Jan Breitkopf.
I kapelan Hebniet Kwołł †, urodz. wr. 25.5.
1902r. wyśw. 14.2.1926, ustan. 23.9.1930r.
II kapelan Alfons Tierzecki (z. 19.2.30r.)
Józef Tschöcke, radca studyj (z. 1927r.)
Fryderyk Lenker (zob. 1927r.)

Wrocław 24 lut. 1932r. zmarł ks. Kurt Mika,
radca studyj przy gimnazjum krajowym w
Koźlu. Urodz. 18.7.1879r. w Kuznicy Grabowskiej
(Polska) wyśw. 21.6.04r. I kapłanem w Labrun
(św. Andrzeja) od 26.9.10r. - od 18.8.1915r. prowizorycz-
nym nauczycielem religji przy gimnazjum
paristwowem w Labrun (św. Andrzeja).

Nieznany grobowiec.

³²⁷
Koźle. Przy odnawianiu kościoła parafjalnego w Koźlu, mianowicie przy zakładaniu ogrzewalni w podziemiach świątyni, w pobliżu ołtarza Najśłodszego Serca Pana Jezusa, napotkano na grobowiec, w którym znajdowało się 18 wielkich i trzy małe trumny. Wszystkie trumny wydobyto i pochowano w cementarzu we wspólnym grobie.

18.2.1933r.

Zmarł ksiądz.

Józef Jachócke,

radca studyj.

Urodz. 1.7.1884r. w Ładku, wysw. 22.6.1908r.

16.8.1933r. został ustan. nauczycielem przez
państwo gimnazjum v. Spilawa Neumann,

Dr. teologii, radca studyj. Ur. 21.4.1893r. wysw.

29.8.1915r. - Fryderyk Lenker, radca studyj

i radca konsystorjalny. Ur. 15.7.76r. w Lohdegel,

wysw. 15.7.1900r.

1933r. parafia liczyła 11300 dusz.

21.8.1933r. został ustan. II Kapłanem ks. An.

toni Liszka f, urodz. 31.5.1905r., wysw. 22.1930r.

Znieważenie kościoła.

Koźle. W tutejszym katolickim kościele sprofanowano odnowienie tak wielkimi kosztami obrazy Świętych i to obraz św. Józefa, św. Notburgi i obraz Matki Boskiej Bolesnej. Obraz św. Józefa został zupełnie pocięty, podczas gdy dwa drugie obrazy podrapano. Sprawca lub sprawcy nieczny ten czyn wykonać musieli w późnych popołudniowych godzinach.

28.9.34r.

został ustan.

II Kapłanem

ks. Wilhelm

³³ Z Kozielskiego.

W kościele katolickim w Koźlu zniszczono odnowione wielkim kosztem trzy obrazy: św. Józefa, św. Notburgi i Matki Boskiej Bolesnej. Obraz św. Józefa został zupełnie pocięty, dwa inne obrazy porysowano. Barbarzyńców do-
tychczas nie wysłędzono.

Pieszek f, ur. 1.10.1908r.

wysw. 29.1.1932r. - Od

10.10.33r. był Kapłan.

mem w Bolkensheim pow. Jaworze.

Proboszcz: Jan Breitkopf (zob. 31r) - Helmut Kwoł,

(zob. 23.9. 30r);

Z kościoła zbrojownia.

W Koźlu prócz kościoła parafialnego był od dawnych czasów jeszcze drugi kościół i to kościół klasztorny OO. Minorytów. Pa zajęciu Śląska przez Prusy, król Fryderyk II. przekształcił miasto Koźle na fortecę, przyczem zniesiono kościół klasztorny wznoszący się na przedmieściu i wzniesiono nową świątynię w samym mieście. Nowy kościół stanął w roku 1751. Kościół ten służył do odprawiania nabożeństw do sekularyzacji (zniesienia klasztorów i majątków kościelnych) w roku 1810, poczem zakonnicy musieli opuścić miasto. W roku 1818 rząd zamienił kościół na zbrojownię. Świadczy to o bezwzględności i wielkim nietakcie rządu pruskiego wobec Kościoła św. i ludności katolickiej. Później przebudowano nawę, w której urządzono skład soli. W takim stanie pozostał kościół do czasów najnowszych.

W roku 1926 kościół OO. Minorytów wraz z przyległym budynkiem klasztornym nabył w drodze kupna katolicki zarząd kościelny. Założono towarzystwo budowy kościoła, które bezzwłocznie zabrało się do pracy około przywrócenia świątyni do dawniejszego stanu. Dach kościoła pokryto na nowo, wbudowano nowe wielkie okna a obecnie kładzie się kamienną posadzkę. Dotychczasowe roboty wskazują na to, że świątynia po zupełnem odnowieniu prześcignie niejednen kościół nowszych czasów.

Dodać wypada, że przy przebudowie odkryto piękne stare malowidła na suficie, dobrze utrzymane, które także przyczynią się w wielkiej mierze do upiększenia wnętrza kościoła.

Klasztor OO. Minorytów w Koźlu założyli bracia książęcy Konradowie oleśnicy dnia 24-go marca 1431 r. Klasztor wraz z kościołem pod wezwaniem św. Barbary stanął za miastem. W okresie reformacji klasztor opustoszał i dopiero na początku XVII. wieku zakonnicy powrócili do swojej siedziby. Księża zakonnici pomagali w duszpasterstwie w parafii kozielskiej a niemniej w parafjach sąsiednich. Budynki klasztorne i kościół były drewniane.

W pierwszej połowie XVIII. wieku rozpoczęto budowę murowanego klasztoru i kościoła. Budynki te stanęły w latach 1730 i 1731, lecz już 14 lat później zostały zniesione — jak to już zaznaczyliśmy — z powodu budowy fortyfikacji. Potem zbudowano nowy kościół i klasztor w samym mieście w pobliżu kościoła parafialnego.

Wnieda. 20.10. 35r.

po południu przybył
do K. Konrad. dr. Adolf

Bertram, by udzielić
św. Sakr. Bierzmo-

wania, witamy
przez duchowień-

stwo i wiernych.
Księżę Kardynał
zabawił w powie-
ci do 25 października.

s. 26-28
me 2015.

25

153. Krasowy. - 158.

- 1856r. Wios Krasowy, posiadała szkołę z 2-
nauczycielami i 257 dzieci szkolarzy.
- 1870r. szkoła z klasowa z 183 uczniami z
wios należąca do parafji św. Klemensa w Łę-
dzinach. Proboszczem w Ł. był ks. proboszcz
abtu arjusz circuli, ks. Karol Wrazidko f, urodz.
w czwartku 31 paźd. 1822r. w Biasowicach,
wyświęcony na kapłana 17.6.1848r. ustanowio-
ny proboszczem 5.8.1867r. - Miał kapłana
przy sobie ks. Alojzego Lisaka (s) f ur. 7.12.1838r
w Nysie, wyśw. 1.7.1865r.
- 1886r. Krasowy liczyły 980 kat, 17 xgd. Lsk. 2 kl.
- 1890r. " " " " 1067 " 6 pr. 21 xgdów
Szkoła z kl. 272 kat, 6 prot. dzieci.
- 1894r. Krasowy liczyły 1096 kat. 8 pr. 14 x.
Szkoła z kl. 270 kat. dzieci.
- 1896r. Krasowy liczyły 1219 kat. 11 prot. 14 xgd.
Szkoła z kl. 284 kat. dzieci.
- 1901r. Krasowy liczyły 1245 kat. - - 6 xgd.
Szkoła 3 klasy 294 kat. 2 prot. dzieci.

1911 r. Krasowy liczyły 1428 kat. 13 pr. 15 dyd.

Szkola 5 kl. 314 kat. 2 pr. 2 z. dzieci.

6.11.1918 r. w Krasowack odbyło się poświęcenie tymczasowego kościoła i wprowadzenie duszpasterstwa do nowoutworzonej parafji, do której należą Kosztowy i Krasowy w pow. pszczyński.

Proboszczem ustanowiony Ks. Jan Wodarz, urodz. 3.3.1881 r. w Fatkownicach p. Opolem, wysw. 23-6.1906 r. i od 18 list. 1907 r. został II kapłanem w Bogucicach.

1919 r. wykonano tymczasowy Kościół świętego Józefa, w r. 1924 został powiększony. - Kato-

1925 r. W Krasowack było ślubów 17, chrztów 169 w t. 6 niem. dzieci; pogrzebów 64; dzieci do pierwszej Komunii św. 135; przystąpiło do Komunii św. w ogóle 38769 osób; do Komunii wielkanocnej 2733, chorych i opatrzona 96 osób.

1926 r. W Kr. naliczono 4602 dusz; ślubów 26; chrztów 124, w t. 6 niem. - pogrzebano 43 osób, dzieci do Komunii św. przygotowano 83 dz.

Romanię św. w całym roku udzielono 47.758;
chorych zaojatrano 108, w czasie Wielkanoc-
nym przystąpiło 2797 osób do spow. i Komuniów.

Kaplice: W Kras. Kaplica przydrożna,
w Kosztowach kapl. M. B. Rozaricowej. Na
Wesołej i w Kosztowach również kaplice przydro-
żne.

1. Kosztowy 1137 kat. - sak. lud. 3 kl. 136 dz.
2. Krasowy 1883 " " " 5 " 230 "
3. Wesoła z kopalnią Fürsten i z kol. Szklarnia
1582 kat. - sak. lud. 4 kl. 68 dz.

1928 r. Krasowy (zob. 26 r.) 4602 dusz.

1929 r. Parafia św. Józefa liczyła 4827 kat. 68 p. 9 k.
Kaplice: 1 w Kosztowach M. B. Roz. - 2 w Krasowach
przydr. w Koszt i na Wesołej.

1. Kosztowy 1243 k. 6 p. 6 k. - sak. l. 3 kl. 171 dz.
2. Krasowy 2040 " 10 " 3 " - " " 5 " 285 "
3. Wesoła z kopalnią Szkl. 1544 k. 52 p. - sak. 6 kl. 328 dz.

Proboszcz: ks. Jan Wodarz, ur. 3.3.1881, w Fat.
Kowicach, wysłw. 23.6.1906 r. ust. 6.9.1918 r.

1930 r. bez zmiany.

154. Kórnicka.

1447r. Parafia Kórnicka w pow. prudnickim należała wówczas do archiepiskopatu Głogówu.

1629r. Salachcie Stanisław Reiswicz de Kędzierzu na Kórnicę nabył główną część osic od właściciela zamku raciborskiego.

1795r. został wybudowany nowy kościół św. św. Fabiana i Sebastjana i poświęcony.

1808r. W czerwcu spaliło się 10 domów mieszkalnych.

1810r. Kórnicka była do tego roku jako dobro klasztorne. Od r. 1810 należała krabiemu

Leherr Thoss. Wspomniana dokumentem już

1217r. Stojący tam kościół parny św. Fabjana

i Sebastjana wspomniany w r. 1447. Po roku

1797r. był kościołem filijnym kościoła parnego w Skrapkowicach, jednakowoż w r. 1854

stał się znowu samodzielnym z 1 proboszczem i pod książęco biskupim patronatem.

W sobotę 16 sierpnia 1851r. został ustanowiony proboszczem przy tejże kościele św. Fabjana

i Sebastjana, ks. Józef Tunkel † wr. 11.9. 1813 r.
w Biedrzychowicach, wysw. 28.10. 1841 r.

1855 r. było chrztów 32 ślub. 1 mł. dzieci. 4 ślu-
by małt. — zmarło 32 osób.

1856 r. parafia liczyła 840 kat. 5 prot.

6 szkół i 2 nauczycielami 181 dz.

Czekaj, kolonia Czekaj, folwark i Agne-
senthof folwark.

W t. r. ochrzcił ks. prob. Józef Tunkel † 32 ślub.
1 mł. dzieci. Ślubów udzielił 12 parom.

Zmarło 37 osób.

1870 r. Kórnicka liczyła 1027 kat. 5 prot. — Szk.
w mieście 2 kl. 290 uczn. — Do parafii nale-
żała kolonia Czekaj i folwark, Agnesenthof
Komorant Teofil Schöneich † świecki ksiądz
urodz. 3.3. 1833 r. Chrapkowicach, wys. 6.7. 61 r.

1871 r. Ks. Józef Tunkel prob. kórnicki zmarł.
Po jego śmierci objął parafię ks. Wilhelm Samaj-
der † urodził 15.9. 1827 r. w Głog. wysw. 21.9. 53 r.

1875 r. był proboszczem ks. Mikołaj Legiet z

Zakrzowa f, ur. 5.12. 29 r. wysw. 1.7. 1854 r.

2.7. 1878 r. zmarł ks. prob. Wilhelm Schnaider.

Zmarły ur. 15.9. 1827 w Głogówku, wysw. 21.9. 53.

1883 r. Proboszcz - vacant od 2.7. 78 r. - Admi-

nistrator ks. Jan Bleida f ur. 11.7. 1839 r. w Świ-
bie, wysw. 28. 6. 1874 r. - Kapł. Ant. Larnes.

16.9. 1886 r. został ustan. proboszczem ks. An-
toni Larnes f urodz. 10.1. 1842 r. w Zabierzowie,
wysw. 27. 6. 1867 r. - W r. 1870 był kapłanem
w Rokochowie.

Parafia liczyła 1161 kat. 9 pr. - Lute. 3 kl.

Kolonia Gackaj 104 " Folw. Agnesenhof, 71 kat.

1890 r. parafia liczyła 1208 kat. 4 prot. - M. p.

W Kórniczy 1040 kat. 4 pr. - Kolonia Gackaj 105
kat. - Folw. Agnesenhof 63 kat. 1 pr.

Lute 3 kl. 215 k. dr.

Proboszcz: ks. Andrzej Jęrecik f ur. 29. 11. 1822 r.

wysw. 17. 6. 1848 r. do czasu jeszcze w Uciszkach

2.7. 1891 r. został zamianowany pro- (wie.

boszczem parafji św. Fabjana i Sebastjana

w Kórniccy, ks. Andrzej Krecik # (zob. 1890 r.)

1892 r. w maju, udzielit biskup-sufragan
Herman Gleich, w Kórniccy sw. Sakr. biernow. 1000 os.
16 gr. 1893 r. ks. prob. Andrzej Krecik zostal na-
mianowany dziekanem na dek. Krzeseckiej.

1894 r. parafia liczyła 1130 kat. 2 prot. wraz z
kolonja Gzekaj. - Sak: 3 kl. 258 kat. dzieci.

Proboszcz: ks. Andrzej Krecik. zob. w.

1896 r. parafia liczyła 1083 kat. 2 prot.

Wm: 913 kat. 2 prot. - Tolw. Agnesenhof 79 kat.
Kolonia Gzekaj 91 kat. - Sakota 3 kl. 277 k. de.

Proboszcz zob. 15. 7. 1896 r.

27. 5. 96 r. zmarł ks. Andrzej Krecik, dziekan
i prob. w Kórniccy, zm. wr. 29. 11. 1822 r. w Chro-
dicach, wysw. 17. 6. 1848. Przegl 74 lat, ks. 48 lat

1896 r. 15 lipca, dawniejszy proboszcz w Marko-
wicach, aktuariusz dziekanatu pogrzebiński-
go, ks. Teodor Neumann objął parafje sw.
Fabjana i sw. Sebastjana w Kórniccy pod Gło-
gówkiem w powiecie prudnickim. Urodzony
9 list. 1837 r. w Głogówku, wysw. na kapłana

12 sierpnia 1860 r. - Dziekanem od 8.10.1903 r.
Został radcą duchownym, posiada order Ła.
Orła 4 kl. .

1901 r. parafia liczyła 1105 kat. 1 pr. Nowopr.
W miejsc.: 971 kat. 1 prot. - Szk.: 4 kl. 267 k. dz.
Folwark Agnesenhof 55 k. - Kol. Łekaj 79 kat.
Proboszcz: zob. 1896 r.

1911-12 r. parafia liczyła 1003 kat. Mowa pols.
Wm.: 858 kat. - folw. "Agnesenhof" 66 kat.
Kolonja Łekaj 79 kat. - Szkoła w Kórnicy 5 kl.
254 kat. dz.

1915 r. parafia liczyła 1024 katolików.

Proboszcz: ks. Teodor Neuman (zob. wyżej.)

13.12.1916 r. został ustan. do pomocy ks. Albert
Kokot & emer. proboszcz. Ur. 30.10.74 r. wyśw. 1900.
Parafia liczyła 1024 dusz. Prob. j. 96 r.

1918 r. Prob. ks. T. Neumann / został radcą
duch., a emerytowany dziekan. (zob. 1896 r.)

29.10.1919 r. został ustan. proboszczem ks. Dr.
Paweł Pittack. Urodz. 31.6.1860 r. w Strzeleczkach
wyśw. 26.8.86 r. - Parafia liczyła 1024 dusz.

10.1.1921 r. został ustan. ks. Ludwik Tunkel,
radca duchowny, emerytowany dziekan;
dawniejszy proboszcz w Kołtowie od 27.2.93.
Urodz. 3.10.1862 r. w Biedzychowicach, wysw.
1921-1933 Prob. ks. L. Tunkel. | Zb. G. 86 r. |

1933 parafia Kórnicka liczyła 992 dusz.

1934 " " " " " " 971 "

155. W. i M. Kotorz.

1313 r. W Kotorzu ustanowiono osobnego wikarego, nieco później w Groszowicach drugiego, a trzeciego w Dębnie.

1689 r. Bogusław Ernest Blankowski wybudował kościół drewniany w W. Kotorzu (Kotorz) w opolskiem, własnym kosztem. Pod prezbiterjum masywny grobowiec dla rodziny, ołtarz św. Walentego i św. Barbary, i monstrancję.

1690 r. Kaplica kamienna. Ks. Jan Franciszek Szafranek porzucił na proboszcza do Kotorza w opolskiem. Na jego koszt kazał nastąpić jego roboty kielich (jeszcze dziś istniejący, na którego stopie jest podana liczba 5 styx. 1700 r.

W roku 1782 wybudował patron turawski tj. Gaszynowie murowany kościół w Wielkim Kotorzu (powiat opolski) na cześć św. Michała. W r. 1804 umarła hrabina Anna Barbara Gaszynowa; zwłoki jej pochowano w starym kościele, w roku 1691 zbudowanym przez szlachcica Bogusława Antoniego Blankowskiego.

1804 r.

Umarła hrabina
na Anna Barbara

20. 6. 1838 r. objął parafię św. Michała archaniota Ks. Sebaszjan Rodroni f, ur. 18.1. 1806 r. w Oleśnicy.
1855 r. było chrztów 94 mł. 4 mł. dz. (wysw. 2.2. 32 r.)
19 ślubów mabiz. Kat. - zmarło 110 osób.

1856r. parafia św. Michała liczyła 2770 kat.
190 prot. 8 żydów. — Kaplica w grobowcu.
W miejscu: św. Marcina. — Kaplica rannkowa
św. Antoniego w Turawie. — Kaplica św. Barbary
w Kolanowicach. — Szkoła w W. Kotorze z 2-
nauką. 250 dzieci — Żydów 43 dz., w protest.
szkole w Osowcu 22 kat. dzieci.

Do parafii należą też: Mały Kotorz, Trzęsien,
Turawa. — W pod. roku było chrztów 108 ślub.
1 nieslubne dz. — Ślubów małż 24 kat. 1 miosz.
Zmarło 115 osób.

1820r. w W. Kotorze przy Kościele św. Michała
arch. nie było proboszcza, ale był administrator
prob. ks. Karol Kahl, piastował też urząd ins-
pektora szk. — Ur. 22.12.1825r. w W. Strzelcach;
wypw. 22.6.1850r.

Parafia liczyła 3252 kat. 251 prot. 15 i. 1 dys.
Kaplica w krypcie, św. Marcina w miejscu.
" " " św. Barbary w Kolanowicach.
Modlitownia św. Antoniego w Turawie.

Lukoty: Kotorz 2 kl. 170 dz. Furawa 1 kl. 193 dz.

Węgry 1 " 155 + Kolanowice 1 " 67 "

Rzędów 1 " 57 + 52 dz. w pr. sak. w Osowie

Już teraz mianowane miejscowości i następujące,
jak: M. Kotorz z Trzesinem, Borkiem, Tuchary
i Rossosza materiały do parafji.

17. 4. 1873 r. ks. proboszcz Karol Kahl, został
zatwierdzony proboszczem tej parafji. (z. 70 r.)

1875 r. tak samo jak p. r. 1870.

1886 r. parafja liczyła 3428 kat. 210 pr. 17 dyd.

W. Kotorz 448 kat. Lk. 2 kl.

M. " 506 " Trzesin 223 kat. - 0 -

Borek 18 " Furawa 377 + 32 pr.

Marszałki 199 " Tuchara 48 " -

Rossosza 29 " Węgry 814 + 36 pr. 10 dyd. }

Osowiec 129 " 132 pr. Fryd. okr. 2 kl.

Kolanowice 312 " 4 pr. Lukota 1 klasowa

Rzędów 325 " 6 " - " " 1 " " "

Proboszcz ks. Rudolf Lubecki + ur. 7. 8. 44. Niem.

Wisła, wysw. 28. 6. 1869 r.

5.1.1887r. Wśród zmarł, ks. Karol Kahl,
proboszcz w W. Kotorze, zmarły urodził się
22.12.1825r. w Strzelcach, wyśw. 22.6.1850r.
1890r. parafia św. Michała arch. liczyła 3366
kat. 200 prot. 8 syed. M. p.

W mieście: 454 kat. M. Kotorz & Trzcinowa
i Borkiem 752 " 8 pr. - Turawa, Muchawa i
Rossocha 650 " 52. " - Węgry 796 k. 33 p. 4 s.
Osowiec 147 " 103 " 4 s. - Kolanowice (Ka-
plica św. Barbary 323 kat. 3 pr. -

Przędów 250 kat. 1 prot.

Szkół: w m. 2 kl. 183 k. dz. - Turawa 2 kl. 168 k. 12 pr.

Węgry 2 kl. 153 kat. 1 pr. dz. - Przędów 1 kl. 58 k. dz.

Kolanowice 1. 68 " w prot. saki. w Osowiec 39 k. dz.

Proboszcz: - vacant. - Adm. ks. Teodor Jankowski
urodz. 11.9.1852r. w Flakow w Prusach Zach.

wyśw. 17.6.1887r. ustan. prob. lic 1.12.1891r.

Wpisał 20.2.1891r. Zmarł ks. Rudolf Lubbecki
który zwalczył starokatolickiego ks. Pawła
Kamilińskiego w Kolanowicach i nawrócił abla-

dzony lud do wiary katolickiej. Wydawał
pismo miesięczne „Zdrowaś Marja!”
Pochowany został w W. Kotorzu. Ur. 7. 8. 1844 r.
w M. Wiele, wysiwił 28. 6. 1869 r.

Zmarł o godzinie 5.30 po południu, po krótkich,
lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakra-
mentami. — Pogrzeb odbył się we wtorek o godzinie
9-tej przed południem. Wiadomość ta wiel-
kim smutkiem napłeniła serca ludu katolic-
ko-polskiego na G. Śl., bo św. pami. ks. Lubiecki
zmarł po długim czasie ze swej posługującej
pracy dla dobra swego ludu. Niech Mu Bóg
raczy nagrodzić wszystko, co w słowie, piśmie
i życiu dla chwały Bożej i na pożytek ka-
tolicko-polskiego ludu chrześcijaństwa. R. i. p.

Wiadomość o śmierci s. p. ks. R. Lubieckiego
wielce nas zasmuciła, gdyż ktoś w Sudolu, ze-
smarłszy, zaraz po wyświęceniu był kapła-
nem w jego parafii w Bieńkowicach. Przypo-
minają mu się jego piękne kazania i nauki.

Bez jaku serdecznego nie może o nich
wspomnieć. Zatrzymał tam bibliotekę para-
fjalną, z której niejedem odniósł wielką
korzyść. - Czuwał także nad dziećmi szkol-
nemi, przyszedłszy do niego niejednokrotnie, wszyscy
dzieci cieszyły się na jego przyjeździe
do szkoły. Wybuchła właśnie wojna franco-
francuska, nas, żołnierzy do niej przygo-
tował, wypowiadał i komunikował, potem
wygłosił tak piękną i wzruszającą proemo-
wę, że na jej wspomnienie, dzisiaj jeszcze
gwałtem cisną się łzy do oczu. Pamiętał też
o nas, gdyśmy stali przed Paryżem; przy-
stał nam pismo z powitaniem i pudełko
cygar. Po skończonej wojnie miał jeszcze
u nas nabożeństwo i to było ostatnie. Oby
Mu P. Bóg na wszystkie niebom opatczył.

W końcu t.r. przestało wychodzić pismo:
„Zdrowaś Marja!” Pismo to rozproszł wy-
dawca od 1.10.1885 r. w Mikołowie i było

protekcje przez biskupa wrocł. Robertów
Herzoga, który udzielił piśmnia temu swo-
je biskupie błogosławieństwo.

Po śmierci ks. Rudolfa Lubbeckiego, wyprowa-
dzono 1-go grud. 1891r. ks. Teodora Jan Kow-
skiego & jako proboszcza. Ur. 11.9.1852r w Kto-
towie w Prusach Zach. wysłw. 17.6.1887r.

1894r. parafia liczyła 3495 kat. 155 pr. 8 xi.
W miejscu: 468 k. 3. pr. - M. Kotorz & Trzesi-
nem i Borkem 756 k. 2 pr. - Turawa i Kucharra
i Rosochca 644 kat. 37 " - Rzędów 256 kat.

Węgry 852 k. 26 pr. 3 xi. - Osowice 157 i 85 pr. 5 xi.

Kolanowice 362 " 2 " -

Suboty: w m.: 3 kl. 191 k. dz. - Turawa 3 kl. 163 k. dz.

Rzędów 1 kl. 60 k. dz. - Węgry 3 kl. 160 k. dz.

Kolan. 1 " 70 " " w prot. szk. w Osowcu 36 k. dz.

1896r. parafia liczyła 3472 kat. 172 pr. 9 xi.

W m.: 471 kat. 2 xi. - M. Kotorz & Trzesinem i

Borkem 749 " 5 pr. - Rzędów 245 kat. 4 pr.

Kolanowice (kapł.) 352 kat. 3 prot. - Osowice

165 kat. 83 pr. 5 ygd. - Turawa & Marszałk.
Kani, Kuchary, Rosocha 648 kat. 47 prot.
Węgry 842 kat. 36 prot. 2 ygdów.

Łukoty: w m. 3 kl. 219 k. dz. - Rzędów 1 kl. 59 k. dz.
Kolanowice 2 k. 69 k. dz. 1 pr. - Tur. 3 kl. 189 k. 3 pr.
Węgry 3 kl. 160 k. dz. w prot. szk. 34 k. dz.

Proboszcz: ks. Teodor Janikowski (z 91 r.)
1901 r. parafia licz. 3697 kat. 135 pr. 10 ygd.
W miejscach: 478 kat. 2 ygd. - M. Kotorka &
Trzeszowie i Borkom 754 kat. 5 prot. -
Rzędów 245 kat. - Kolanowice (kaplica św.
Barbary, własna gmina kapliczna)
365 kat. 3 pr. - Osowiec 233 k. 73 pr. 5 ygd.

Turawa & Marszałk. Kani, Kuchary i Rosocha
752 kat. 25 prot. - Węgry 870 kat. 29 pr. 3 ygd.

Łukoty: w m. 3 kl. 227 k. dz. - Rzędów 1 kl.
52 k. dz. - Kolanowice 2 kl. 87 k. dz. - Turawa
3 kl. 203 kat. 4 prot. dz. - Węgry 3 kl. 160 k.
w prot. szkole w Osowcu 46 kat. 22 pr. dz.

Proboszcz: Teodor Janikowski (z 91 r.)

Od 1904 - 1910 r. bez zmiany. - P. T. Janek.

1911 r. Parafia liczyła 3824 kat. 156 pr. 7 dz.
W. Kotorz (Chotorz) 512 kat. 3 pr. - Przędów 267
kat. 3 pr. - M. Kotorz 751 kat. 7 pr. - Osowiec
271 kat. 56 prot. 5 dz. - Holanowice 422 kat.
3 prot. - Turawa 737 kat. 37 pr. - Węgry 864 k.
47 prot.

Introlty:

W miejscach: 4 kl. 264 k. dz. - Przędów 1 kl. 16 k. dz.
Holanowice 2 „ 83 „ „ Turawa 3 „ 198 „ 4 pr.
Węgry 3 „ 219 „ „ w prot. szk. w Osowcu
73 kat. dz. z nauką kat. religji.

1915 r. Ks. prob. (zob. 1891 r.) - Parafia liczyła 3960
kat. - (1916-17) prob. Teodor Janikowski.

Do pomocy ks. Antoni Kuchera (z biskupstwa
Grave, Holandia)

12.8.1919 r. objął parafię ks. prob. Michał Sauer
ur. 19.9.68 r. w Hoske, wyśw. 11.6.1894 r.

Parafia liczyła 3960 kat.

18.5.1921 r. Wsr. wprowadzono ks. M. Sauer do
Osowca. Sprawcami byli niemi. bojówkarze.

Rew. Prymce. 1929 r.

Mały Kotorz, pow. opolski. We wtorek, dnia 9 bm. odprawi swoją pierwszą mszę św., w tutejszym kościele parafjalnym ks. misjonarz Król z Kotorza.

Wśród 7. 8. 1929 r.
zmarł w chwili wy-
drzwiania na "świat
Pański", ks. Michał

Sauer, prob. parafji Kotorzkiej. W ostatnim czasie, mianowicie od 29 lipca, sp. zmarły nieomagał na zdrowiu. Nikt nie przypuszczał jednak, by wyrokiem Boskim okres żywotowy gorliwego i pracowitego sługi Bożego tak krótko był określony. We wtorek 6 sierpnia odprawił jeszcze jak zwykle Mszę św. To też wiadomość o nagłym zgonie duszpasterza podziatła na parafjan niby grom z pogodnego nieba. Ks. prob. Sauer urodził się 19. 9. 1868 r. w Kórkcu na Łużycku. Do gimnazjum wstąpił w Budziszynie. Po ukończeniu pierwszych nauk poszedł na studia teologiczne do Wrocławia, gdzie 11. 6. 1894 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Jako kapelan sprawował obowiązki dusz-

pasterskie najpierw w Lubeku, następnie w Rybniku. Proboszczem w Ligocie Turawskiej od 10.2.1898 r. - Po śmierci ks. prob. Teodora Janikowskiego objął 12.8.1918 parafię W. Kotorzka.

29.10.1929 r. został ustan. proboszczem ks. Alfred Dudek, urodz. 5.11.91 r. w Palowicach, wysłuch Kapłana 19.6.21 r. - Parafian 2500 d.

Wielki Kotorz, pow. opolski. Wprowadzenie ks. proboszcza. W parafii wielkokotorskiej odbyła się uroczystość wprowadzenia nowego ks. proboszcza w osobie ks. Alfreda Dudka, dawniejszego starszego kapelana w Opolu. Na granicy wioski powitały nowego duszpasterza dzieci szkolne i liczna ludność. Mowę powitalną wygłosił naczelnik gminy i patron tutejszego kościoła hrabia von Garnier. W uroczystej procesji udano się do kościoła. Wprowadzenia dokonał ks. prałat Kubis z Opola, poczem ks. proboszcz Dudek wygłosił krótkie kazanie. Nastąpiło uroczyste nabożeństwo, zakończone błogosławieństwem i Te Deum.

Mały Kotorz, pow. opolski. Święto Matki Boskiej Gromnicznej obchodzili parafianie w Małym Kotorzu nader uroczyście. Miejsowa „Kongregacja Marińska” składająca się z polskiego i niemieckiego oddziału, dzięki inicjatywie ks. prob. Dudka, zorganizowała wspaniały wieczorek, który wypadł ku ogólnemu zadowoleniu parafian. 1931.

Do zebranych przemówił w polskim i niemieckim języku ks. proboszcz Dudek, oświadczając, iż podobne święto parafjalne odbywa się po raz pierwszy. Uroczystości takie częściej odbywać się będą. Mają one służyć do zacieśnienia serdecznych stosunków między duszpasterzem a parafjanami i odwrotnie. Dalej zachęcał ks. proboszcz Dudek, dziewczęta, by wstępowały do Kongregacji, gdzie nie tylko mają się modlić, lecz bawić, grać teatr itd. i zakończył swą mowę przyjętą oklaskami i życzeniem przyjemnej zabawy.

Program wieczorku składał się z polskich występów i niemieckich.

Wieczorek wykazał, do czego doprowadzić może wzajemne porozumienie się.

1929-35 r
Proboszcz;
ks. Alfred
Dudek.

s. 50 nie
zapm.

15b. Kłodnica - Koźle.

1856 r. Kłodnica już miała szkołę z 2 nauczycielami a 241 dzieci.

1870 r. Wios Kłodnica należała do parafji św. Zygmunta Króla, w Koźlu. Proboszczem tamie był ks. Karol Weckert, insp. szkolny i posiadacz Śl. Krzyża 4 kl. - Ur. 24.10.1820 r. wysł. 8.12.1843 r. ustaw. 6.8.1855 r. - Śl. 2 kl. 332 da.

1886 r. Kł. liczyła w t. r. 1823 kat. 50 pr. Szkoła 4 kl. -

1890 r. „ „ 1870 k. 46 pr. 7 a. - Śl. 4 kl. 326 k. 4 pr. da.

1894 r. 2022. 81. 6 „ - „ 5. 362 „ - „

1896 r. „ „ „ „ - 6 „ „ 5. 369 „ - „

1901 r. „ „ 2375 „ 204 „ - „ 6 „ 475 „ 18 pr

1911 r. „ „ 3333 „ pol. kat. „ 10 „ 693 „ 27 „ da.

1916-17 r. Komitet budowy Kościoła kat. nagromadził 100,000 mrl. gotówki. Grunt pod kościół strzymała gmina Kościelna darmo. Prace rozpoczęto dopiero po zakończeniu wojny. Tymczasowo przygotowano w szkole izbę do od-

prawiania nabożeństw. Starzy kapłan
Richter, odprawiał nabożeństwa

3.1.1918 r. lokalja liczyła 4000 kat.

Ks. lokalista Ignacy Richter $\dagger$ ur. 26.7.79 roku
w Grabicach pow. gliw, wysł. 17.6.1909 r.

1920 - 26 r. Kuratus: Ks. Ignacy Richter (z. 18 r.)

1925 r. Kur. Licz. 3829 dusz, Kur. 7 4 7 "

1926 r. " 3835 " " " " "

16.8.1927 r. został ustan. nowy kuratus Ks. Alfred
Hrabowski $\dagger$ ur. 23.7.89 r. wysł. 22.6.19 r.

Kłodnica pow. kozielski. Budowa nowego kościoła. Przed kilku tygodniami pisaliśmy, że tutejsza gmina zamierza wybudować nowy kościół. W sprawie budowy świątyni odbyło się w zeszłym tygodniu zebranie zarządu kościelnego. Po wymianie zdań uchwalono, że roboty ziemne rozpoczną się na wiosnę. Projekt budowy rządowego radcy budowniczego pana Rzecka z Opola przyjęto. *lut. rok 28 r.*

Kłodnica pow. kozielski. W sprawie budowy nowego kościoła. Wiadomo, że tutejsza gmina uchwaliła budowę nowego kościoła. W tych dniach zakupiono budowisko obejmujące 425 metrów kwadratowych. Rządowy radca budowniczy, Reck z Opola, wykonał projekt w stylu barokowym i "żelazobetonowym" długości 43, szerokości 20 metrów. Kościół będzie uwieńczony jedną przednią wieżą, w tyle dwiema niższymi wieżami. Koszta budowy obliczono tymczasem na 250 tysięcy marek.

Kłodnica. Rozpoczęcie budowy nowego kościoła. Po wykończeniu robót wstępnych rozpoczęto budowę nowego kościoła. Należy się spodziewać, że nowa świątynia będzie ukończona w ciągu roku bieżącego *Kw. 28 r.*

1928 r.

Kuracja

liczyła

4004 dusz.

Kuratus Alfr.

Hrabowski

rok 1927

rok.

Kłodnica. Budowa nowego kościoła. Roboty murarskie przy budowie nowego kościoła w Kłodnicy postępują rażno naprzód. Zarząd cementowni „Portland“ w Opolu przysłał w tych dniach na budowę świątyni 5 tysięcy marek. Wierni z Kłodnicy i okolicznych gmin składają hojnie na budowę nowego domu Bożego, co świadczy o ofiarności polskiego ludu górnośląskiego na cele kościelne.

- 7. 28 r.

30. 9. 1948 r.

w niedzielę

zostały poświę-

cone nowe drwo-

ny do nowego kościoła w Kł. - Drwony zostały ula-
ne w leżarni drwonów Franciszka Schillinga i
Synowie w Apoldzie (Turyngja). Świeceni do-
konał ks. Kuratius Alfred Grabowski. Cała pa-
rafia wzięła udział w poświęceniu w liczbie
3 tys. - We chwalcach 4 par. dz. oderwały się po-
raz pierwszy, głosząc P. Bogu, a ludziom przy-
pomnienie, że myśl człowieka wyszła od
Boga i do P. Boga dążyć powinna. Nad wew-
nętrznem upiększeniem kościoła parafjal-
nego, kształtują się mocno parafjanie i że Bóg,
i kościół zostanie jeszcze w tym roku poświę-
cony. Urządzone w tym dniu kolekta data
700 marek ofiar.

1928 r. Pwien gospodarz ufundował stację
„Drogi Krzyżowej“ nasz mistrz Kowalski pan
Klaudjora Krzyż na wieńce kościoła.

18.11.1928 r. w niedzielę odbyła się konsekracja kościoła w Kłodnicy, przy bardzo wielkim udziale ludu.

Kłodnica, pow. kozielski. Pożegnanie ks. proboszcza Hrabowskiego. W poniedziałek, 24-go listopada, żegnała tutejsza parafia odchodzącego ks. proboszcza Hrabowskiego, który, jak wiadomo, przeniesiony został do Bytomia. Wielka sala Kirschnera wypełniła się do ostatniego miejsca, co świadczy o wielkiej miłości i przywiązaniu parafian do swego duszpasterza. Nasamprzód odegrała orkiestra fabryki celulozy i papieru w Kłodnicy kilka utworów, poczem odśpiewały dzieci szkolne jedną pieśń. Pierwszy zabrał głos naczelnik gminy Niepalla, który podziękował ks. proboszczowi za niestrudzoną pracę dla dobra parafii. Przez budowę kościoła wystawił sobie trwały pomnik, a serca wszystkich swych owieczek zdobył swą dobrocią i ofiarnością. Następnie chór parafialny odśpiewał pieśń pożegnalną a dzieci szkolne pożegnały się z ks. proboszczem przez dialog pomiędzy chłopcem a dziewczynką z najniższej

klasy. Słowa ich przepełnione były serdecznością i miłością, przeto wszystkich obecnych wzruszyły do łez. Kilka słów pożegnania w imieniu nauczycielstwa wygłosił rektor Hunder. Następnie żegnały czcigodnego duszpasterza poszczególne związki i kongregacje. Przebieg całej tej uroczystości był nader rzewny. Trudno było, jak ks. prob. Hrabowski sam oświadczył, wypowiedzieć mu kilka słów, by w nich wyrazić swą radość z przywiązania i miłości, jaką otaczali go jako parafianie. Wzruszonym sercem dziękował wszystkim wspólnie przyrzekając, że będzie miał ich nadal w stałej pamięci.

Kłodnica, pow. kozielski. Misje św. Krótco przed świętami wielkanocnymi odbyły się w tutejszej parafii misje św., odprawione przez OO. Jezuitów Wilimskiego, Banasika i Müllera. Właściwe rekolekcje poprzedziły krótkie ćwiczenia duchowne dla dzieci. Dnia 5 kwietnia odprowadzono czcigodnych kaznodziejów do kościoła. Krótkie kazanie tego samego dnia były początkiem ćwiczeń duchownych. Rekolekcje odbyły się osobno dla panien, młodzieńców i mężczyzn i to w języku polskim i niemieckim. Kłodniczanie uczęszczali nadzwyczaj pilnie na kazania misyjne i niejednego naprowadziły na drogę zbawienia. W czasie rekolekcji poświęcono krzyż misyjny, ufundowany przez rodzinę Fellner. Serdeczne podziękowanie składają parafianie czcigodnym kaznodziejom za ich poświęcenie i trud a ks. proboszczowi Hrabowskiemu za starania około urządzania rekolekcji.

54.7930
zbiele, 9 listopada, 2 P
czny odpust. Kł-
uroczyście. Rano
wo a po południu
Udział mieszkań-
54a
b
Niedziela

54. 1930r.

Kłodnica, pow. kozielski. W niedzielę, 9 listopada, obchodziła parafia tutejsza swój doroczny odpust. Kłodniczanie obchodzili ten dzień nader uroczyście. Rano o godz. 8 i 10 odbyło się nabożeństwo a po południu o godzinie 2,30 uroczyste nieszpory. Udział mieszkańców był bardzo liczny.

30.

54 a

~~Kościel.~~ Nominacja. Władza Biskupia zamianowała dotychczasowego administratora parafii Najśw. Marii Panny w Bytomiu ks. Maruski proboszczem w Kłodnicy. Ks. proboszcz Maruska obejmie stanowisko po ks. proboszczu Hrabowskim, który powołany został do Bytomia. 30

↓
12.11.1930 r. objął kurację w Kłodnicy. Urodz.

25.2.1894 r., wysłw. 22.6.1919 r. Kuracja
liczyła 4054 dusz.

1934 r. Kuracja liczyła 4103 dusz. -

Ks. Kurator Józef Maruska p (a. w. i)

Ks. Stanisław Kytrecki p em. prob. - Ur. 3.5.83 r.
w Obrowca, wysłw. 17.6.09 r.

157. Kopienice.

1447r. Pierwsza wiarogodna wiadomość o istnieniu Kościoła w Kopienicach mamy z tego roku. Kościelna gmina Kopienice, należała do archiprezbiteriatu toszeckiego, tak samo i parafia Zbrosławice, Karcówice, Kościół stał się filjalnym ziemiejskiego.

1670r. Pks. Paweł Polenta, proboszcz w Kopienicach, żalił się na brak środków do utrzymania, z powodu pogorszenia się stosunków.

1679r. Kościół parafialny był poświęcony cziści św. Apostołów Piotra i Pawła; w roku 1697 dano go w opiekę Narodzenia Najsw. Marii Panny.

1720r. Parafia liczyła 682 kat. 14 innowierców. W tym czasie Kopienice były własnością Mikotaja Otiesława, zaś dwie wsi parafialne Lubie i Jasiona były własnością Karola Blacky (protestanta) i Józefa Raczkę.

1739r. wybudowano w Kopienicach nowy

Kościół pod wezwaniem Narodzenia N. K. P.
16.4.1828 r. Wówczas objął parafję N. K. P.
ks. proboszcz Jan Gryski f. jubilat, odznaczony
żelaznym krzyżem 4 kl.; urodz. 8.2.1782 roku
w Gieladzi. wysw. 27.11.1808 r. — Ks. Albina
Łoładęk, adm. prob. u sw. Ducha f. wr. 22.2.1836 r.
wysw. na Kapłana 4 lipca 1862 r.

1855 r. było chrztów 72 ślub. 1 miedł. dzieci,
Ślubów małż. 21. — Zmarło 60 osób.

1856 r. parafja liczyła 1548 kat. 36 pr. 2 ni.

Łukola z 2 naucz. i 258 dzieci; Kalexaty Lubie
i Jasiona. W t. r. było chrztów 56 ślub. dz.
Ślubów małż. 17, zmarło 47 osób.

1870 r. Parafja liczyła w t. r. 1751, kat 31 prot.
Łukola w miejscu 2 kl. 328 kat. dzieci.

Doparafji należały miejscowości: 1. Lubie,
Jasiona (Jasten), Dąbrowie.

Od 4 maja 1873 r. zarządził parafję, Ksiądz
proboszcz Walenty Tysbierek f. urodz. w Pysko-
wicach 6-go lutego 1837 r. wysw. 30.6.1860 r.

1883 r. proboszcz Ks. Walenty Tysbiersek (z. w.)

1886 r. Parafia liczyła 1721 kat. 19 pr. 6 zi.

W miejscu: 547 kat. 4 pr. - Szkół 3 klasy.

Lubie 771 kat. 5 prot. 6 zi. - Pol. Dąbrowa
30 kat. - Jasionów 373 kat. 10 prot.

Proboszcz: Ks. Walenty Tysbiersek.

1890 r. Parafia liczyła 1738 kat. 10 pr. 8 zi.

W miejscu: 577 kat. 1 zi. - Lubie 767 kat. 3 pr. 7 zi.

Pol. Dąbrowa 30 " - Jasionów 374 kat. 7 prot.

Szkół w m: 4 kl. 313 kat. 1 pr. 1 zi. dz.

Proboszcz: Ks. Wal. Tysbiersek.

1893 r. w lutym zmarł proboszcz Ks. Walenty

Tysbiersek po krótkiej chorobie. Nieboszczyk urodził się 6.2.1837 r. w Tyskowicach, na księdza wyswięcony 30.6.1860 r., proboszczem tu od 4.5.1873 r.

R. in Pace. - W niespełna 2 tygodnie 3 księży proboszczów parafii polskich zmarło i powiększył już i tak wielki brak księży, w tadających językiem polskim. Niech to zachęci rodaków, aby popierać prawnie naukową, żeby

mogła jak najwięcej młodszych wspania-
gaci, którzy chcą poświęcić się stanowi duchow.

20.7.1893r. objął parafję ksiądz [nemei].

Ludwik Spohr urodz. 28 wrz. 1855r. w Poczary-
nie, wyswięcony na kapłana 26 lipca 1883r.

1894r. parafja liczyła 1965 kat. 13 pr. 5 żyd.

W mieście: 565 K. 4 pr. 5 żyd.

Jasiona 397 " 6 " - Lubie 956 kat. 3 pr.

Kolonia Dąbrowa 47. - -

Łukota w m: 5 kl. 330 Kat. dzieci.

Proboszcz: ks. L. Spohr (z. 93r.)

8.5.1895r. ks. proł L. Spohr został przeniesiony
jako taki do St. Tarnowic

1896r. parafja liczyła 2102 Kat. 15 pr. 13 żyd.

Kopienice Łęcznie x kol. Nowawies' i Krasowa
502 Kat. - Dobro Kopien... i folwark Kopaca

110 Kat. 3 prot. 5 żydów. - Jasiona 336 kat.

Dobro Jasiona x folwarkiem Kopanina 110 kat.

10 prot. - Lubie 747 kat. 8 żyd. - Dobro

Górne i Dolne Lubie x folwarkiem Gaj i dwór

Franciszki 246 kat. 2 prot. - Kol. Dąbrowa
51 kat. - Inkoła: w m.: 5 kl. 355 k. 2 p. 2 k.

Proboszcz - vacant.

14. 4. 1896 r. ustan. został administratorem ks.
Karol Riedel + ur. 10. 12. 1866 w Łezniku, wysp.
23. 6. 1898 r.

1. 7. 1900 r. został ustan. administratorem parafji,
ks. Herman Klimka +, urodz. 10. 3. 62 r. w Ra-
ciborzu, wysp. 17. 6. 1887 r. - Prob.: - vacant.

1901 r. parafia liczyła 2015 kat. 18 pr. 14 k. Akropol,
Kopienice włącznie Kol. Nowawies i Krasowa 512 k.
Dobro Kopy. & folw. Koparz 67 kat. 4 prot. 6 k. -
Jasiona 382 kat. - Dobro Jasiona & folw. Kopanina
75 kat. 10 pr. - Lubie 787 kat. 8 k. - Dobro Górne
i Dolne Lubie & folwarkiem Gaj i dwór Francisz-
ki i Kolonia Dąbrowa 192 kat. 4 prot.

Inkoły: Kopienice 5 kl. 299 kat. 1 pr. 4 k.

" Jasiona 2 " 72 " - - dz.

1901 - 04 r. bez zmian. Proboszcz i H. Klimka, do
27. 12. 1908 r. Umarł ks. H. Klimka, przeleciłszy

w stan spoczynku, bo już od dłuższego czasu
nie donagał i zamieszkał w Kamieńcu i
teraz w szpitalu zmarł. — Zmarły urodził się
10. 3. 1862 r. w Raciborzu, wysw. 17. 6. 87 r. pro-
boszczem był od lipca 1902 roku.

Od 14. 7. 1909 r. był administratorem paraf.
ks. Józef Stanossek †, urodz. 3. 3. 75 r. w Bo-
gacicy, wysw. 23. 6. 1900 r. — Prob. - vacat.
1911 r. nie było proboszcza. Następny był ks.
Józef Stanossek (zob. 14. 7. 1909 r.)

Parafia liczyła w t. r. 1837 kat. 29 pr. 7 ż.
Kopienice z kolonją N. wieś i Krasowy 458 kat.
obwód dworski z folwarkiem Koprach 94 kat. 8
prot. 7 ż. — Jasiona 387 kat., obwód z folwarkiem
Kopanina 72 kat. 5 prot. — Lubie 668 k. 10 pr.
Obwód dworski G. i Dolne Lubie z folwarkiem
Gaj i dwór Franciszki i kolonją Jędrzyna
158 kat. 6 prot.

Jędrzyna i w m. 4 kl. 212 dz. — w D. Lubie 2 kl. 118 k. dz.
— w Jasionie 2 kl. 89 k. dzicci.

1912 - 1917, Proboszcz - vacant.

1915 r. Parafia liczyła 1727 kat.

21. 1917 r. został ustan. proboszczem ks. Ignacy Pawelkef, urodz. 29. 7. 75 r. w Trembaczowie
wysw. 22. 6. 1902 r., od 12. 3. 08 r. był proboszczem
w Karlsmarkt. - adm. ks. Roman Dziawiorf ur.
30. 12. 81 r. w Pwłowiczkach, wysw. 22. 6. 07 r.

Parafia liczyła 1727 kat.

1918 r. - 1923 r. prob. ks. Ignacy Pawelke (zob. 17 r.)

5 gr. 1923 r. objął parafię ks. prob. Hugon Wixy.
Parafia liczyła 1800 dusz.

19 sierpnia 1927 r. zmarł w klasztorze Braci
Młosierdzia w Pilchowiech ks. proboszcz
Hugon Wixy z Kojenick.

Jego pogrzeb odbył się we wtorek 23 sierp.
w Kojenickach. Zmarły ur. 12. 11. 73 r. na Prze-
łajce, wysw. 11. 6. 98 r. proboszczem w St. Rep-
tabi od 17. 11. 1904 r.

Pogrzeb. →

Uroczysty pogrzeb ś.p. ks. proboszcza Wizego.

Kopienica. We wtorek odprowadziliśmy do grobu na ostatni spoczynek naszego kochanego księdza fararza Wizego. Nie całe cztery lata mieliśmy to szczęście zwać go naszym duszpasterzem, ale ten czas wystarczył aż nad to, by zyskał nasze serca. Nie potrzebuję tu wychwalać jego zasług, bo to uczynił już korespondent z Pyskowic w wspomnieniu pośmiertnem, jeno to nadmieniam, co powiadali obaj kaznodzieje przy pogrzebie, iż nieboszczyk był człowiekiem skromnym, prostym, ludzkim i kapłanem pobożnym, żarliwym, uczynliwym, tak iż miał dużo przyjacieli a żadnych nieprzyjacieli. + 19.8.27 23.8.27.

Pan Bóg dał pogodę prześliczną, a ponieważ udział w pogrzebie był bardzo liczny, wypadł cały pogrzeb bardzo uroczystie. Samych księży było około 20. Pogrzeb prowadził ks. fararz Sobota z Brzosławic, jako bliższy przyjaciel nieboszczyka. Pr'skie kazanie piękne powiedział przed mszą św. ks. Nowak z Łabęd, a mianowicie nie mniej piękne po ewangelji ks. far. Kałus z Kamieńca. Podczas mszy św. śpiewał lud pieśń „Boże sędzio sprawiedliwy“. Nad grobem śpiewali nauczyciele po niemiecku, lud już nic nie śpiewał. Pięknie byłoby, gdyby i nam ludowi polskiemu dana była możliwość zaśpiewać polską pieśń wspólnie swemu zmarłemu ks. fararzowi nad grobem. Jakże głębokie wrażenie na wszystkich obecnych zrobiłoby to, gdyby lud w pieśni odpraszał, dziękował swemu zmarłemu ks. dobrodziejowi!

Ją ma książkę wydaną przez ks. far. Menzla z Kudoby, w której stoją pieśni też i do pogrzebu księdza fararza.

Szkoda, że ta książka nie rozpowszechniła się po Górnym Śląsku dalej. Niechże ks. far. Menzel, który jeszcze żyje, rozpowszechni książkę swą bardziej, albo niech przyjmie wleś. ks. prałat Skowronek z niej pieśni na pogrzeb księży do swojej „Drogi do nieba“, a lud wierny będzie śpiewał załóż swą nad grobem swego duszpasterza, a nie jeno słuchał, jak nauczyciele po niemiecku śpiewają.

Ty ale, nasz kochany, dobry duszpasterzu, odpoczywaj w pokoju! My nie zapomnimy Ciebie. Ojcie duchowny!

Parafjanin.

Od 24.8.1927

został zastan.

administrato

rem ks. Paweł

Kałus f. Do pro

mocy przesłano

19.8.27m ks. ka

pelana Brzoso

na Thomas'a.

Ur. 14.5.1907 r

w Buchelsdorf

wysw. 14.2.26r.

Proboszcz:

vacat.

27.3.1928r

objął parafję

Ks. proboszcz

Maks Mokros f.

(sob. 29m)

Kopienica pow. gliwicki. Nowy zawiadowca parafji. Ks. proboszcz Mokros z Rudelsdorf, dawniej starszy kapelan w Szobiszowicach, został mianowany proboszczem w osieroconej parafji Kopienice. Urząd biskupi potwierdził wybór ks. Mokrosa jako proboszcza w Kopienicach. 28 r.

Kopienica dekanat pyskowicki. W niedzielę, dnia 15-go września zmarł nagle

śp. ks. Maksymilian Mokros.

proboszcz parafji kopienickiej. Śp. ks. Mokros przewodni-
czył jeszcze parafjanom w pielgrzymce do św. Anny i wrócił
w sobotę wieczorem, by w niedzielę odprawić nabożeństwo
w swej parafji. Gdy pielgrzymka wróciła w niedzielę
wieczorem śp. ks. proboszcz Mokros wyszedł jej naprzeciw
na przywitanie i odprowadził pątników do kościoła. Nie
spodziewał się zacy sługa Boży, że za chwilę powoła go
Pan Bóg do Siebie, by zdał rachunek z włodarstwa swego.
Mianowicie w chwili, gdy wchodził po stopniach do ołtarza,
by odprawić nabożeństwo dziękczynne za szczęśliwy powrót
pątników i udzielił im błogosławieństwa, opadły go mdło-
ści i po chwili skonał. Krótki czas, gdyż zaledwie półtora
roku zarządzał parafją kopienicką, lecz praca Jego przy-
niosła obfite owoce w winnicy Pańskiej. Śmierć zasnęgo
plana wywołała smutek u wielebnych konfratów i żal
w całej parafji. Śp. ks. proboszcz Mokros niech spoczywa
w pokoju i zażywa nagrody Boga, któremu służył cichem

Urodz. 22 sierpn.
1880 r., wysw.
21. 6. 1904 r.

21. 9. 1929 r.

został ustan.
admiristrato-
rem, ks. prob.
Hugon Poga-
niuch wys-
kowic.
Prob. - vacat.

Parafja liczyła 1670 dusz.

19. 11. 1929 r. Ks. Pius Lerch f. został rannianowa-
ny proboszczem parafji kopienickiej.

28. 12. 1929 r.

Pius Lerch, ur.

Kopienica, pow. gliwicki. Zmiana w duszpaster-
stwie. Osieroconą parafję kopienicką objął ks. proboszcz,
Lerch, dotychczasowy proboszcz w Kotach. Parafjanie
kopieniccy są wielce ucieszeni, że po tak długim osiero-
czeniu otrzymali własnego duszpasterza. 29 r.

31. 8. 87 r. w Biedrzykowicach, wysw. 22. 6. 1907 r.

Parafja liczyła

w 1932 r. 1910 kat.

Kopienice, pow. gliwicki. 200-lecie kościoła
parafjalnego. W niedzielę, 23 listopada, obchodziła
parafja kopienicka rzadką uroczystość. W dniu tym pa-
rafjanie święcili w uroczysty sposób 200-ną rocznicę istnienia
tutejszego kościoła. Uroczystość kościelna rozpoczęła się
nabożeństwem, w którym brała udział niezliczona rzesza
wierznych z bliska i z dalsza. Podniosłe i wzruszające
kzanie wygłosił miejscowy ks. proboszcz Lerch. 30

1933 r. Parafia liżyta 1921 dwa.

19.11.34 r. Probowce - waccit. administra-
cja parafji ks. Józef Cichocki f, ur. 3.3.99 r.
wysiw. 23.4.22 r. - W r. 1928, był II Kap. w Strzel-
cach.

158. Kuźnia racib.

W r. 1641, zbudowano na miejscu wytrzebio-
nego lasu „Potępa” małą hutę żelaza, zwaną
„Górą szczęścia”. Nie trwało długo i zaczęli
osiedlać się hutnicy innych zakładów hut-
niczych i w krótkim czasie powstała osada,
dzisiejsza Kuźnia Raciborska.

1646r. nosiła nazwę „Nieślepow”.

W t.o. roku zbudował krabia Jerzy Opyeridoff
dla robotników dużą kaplicę, zapisując rów-
nocześnie dla kościoła w Markowicach 100
talarów, za co duchowni tego kościoła mieli
odprawiać 6 razy w roku nabożeństwo w
Raciborskiej Kuźni. — Nad drzwiami ka-
plicy był napis: „Bartłomiej Rompel 1646r.”

Miało to być jakoby przypuszczać należy, naz-
wisko ówczesnego proboszcza w Markowicach.

1728r. Kościół lokalny św. Marii Magdaleny
w R. Kuźni, został powiększony, jest drewn-
iany. Rocznie poświęcenia jego bywa ob-

chocona po św. Franciszku Serafickim.
Wśród 25 list. 1772r. odbył się ślub, córki
hrabiego Feliksa Lobka, Amalii, urodz. 1748r
która poślubiła Józefa hrabiego Vetter'a,
w kościele św. Marii Magdaleny.

1804r. została zbudowana pierwsza szkoła
elementarna.

1833r. wybudowano w R. Kuwini nową, ana-
rywną szkołę.

1839r. lokalista był ks. Mohr.

1855r. było chrztów 77 ślub. 2 miesł. dx. - Ślubów
mate. 6 - zmarło 46 osób.

1856r. Lokalizacja liczyła 1383 kat. 50 prot. 8 żyd.
Szkoła z 2 nauczycielami i 329 dziećmi.

Należały: Kuwinia i kolonia Kuwinia.

W t.r. było chrztów 73 śl. 4 miesł. dzieci. - Ślubów
mate. 6. - zmarło 46 osób.

W sobotę 9. 6. 1856r. został ustan. lokalista,
ks. Emanuel Russek f, urodz. 21. 12. 1828r
w Raciborzu, wyśw. na kapłana 1. 7. 1854r.

W r. 1865, w piątek, odbyło się w R. Kuźni poświęcenie znacznie powiększonego kościoła wówczas jeszcze drewnianego, który mógł pomieścić 2000 wiernych. — Nabożeństwa odprawiali od czasu do czasu księża z Markowic.

1867 r. od środy 22 maja objął ks. prob.
Teodor Neumann, ur. 9. 11. 1837 r. w Głogów-
ku, wyśw. 12. 8. 1860 parafję markowicką,
przy swym kościele miał kapelana, w osobie
ks. Ryszarda Hampel'a †, ur. 29. 4. 1840 r.
wyśw. 28. 6. 1866 r. — Pod władzą ks. proboszcza
stała lokalja św. M. Magdaleny w R. Kuźni.

1870 r. lokalja liczyła 2290 kat. 85 pr. 13 i
Lokalista, Kapłanem i fundatystą był ks. Alek-
sander Pluderko, urodz. 5. 2. 1835 r. w Chrząp-
kowicach, wyśw. 30. 6. 1860 r. — Lik. 3 zł. 595 dz.
Kolonja Kuźnia też należała do lokalji.

1875 r. lokalja bez ks. lokalisty od 17 maja.
Administratorem lokalji był ks. Ryszard Ham-

peł. & ur. 29. 4. 1840 r. w W. Borkach, wysiur
na kapłana 28. 6. 1866 r.

28. 3. 1881 r. W pon. odbyło się poświęcenie po-
wiekszonego kościoła w Rac. Kurmii. Nabożeń-
stwo odprawialiś od czasu do czasu ks. z Mark.
1886 r. lokalja liwyta 2380 kat. 76 pr. 11 ryzd.
Nowa polska. - Szkola 5 klas.

Lokalista ks. Ryszard Hampel & urodz. 29 kw.
1840 r. sob. 71 rok.

1890 r. Lokalja sw. Marii Magdaleny liwyta
2211 kat. 55 pr. 9 ryzd. - Szk. 5 kl. 399 k. 5 pr.
Lokalista j. w.

1890 r. Ks. Ryszard Hampel wyjechał do wód
w G. Węgrzech celem poratowania zdrowia
swego. W czasie jego nieobecności będzie go
zastępował ks. Kapłan Pierschke z Kawiłkows.
28. 6. 1891 r. ks. R. Hampel obchodził 25-letni
jubileusz swego kapłanstwa.

23. 6. 1892 r. ks. R. Hampel, został mianow-
wany proboszczem. Tem samym lokalja
stała się parafia.

1894r. Nowa parafja liczyła 2155 kat. 85 pr.
10 syd. - Subota 6 kl. 450 k. dz. - Prob. j. 92r.

1896r. Parafja liczyła 2348 kat. 76 pr. 8 z.

Subota 6 kl. 473 kat. 12 pr. dz. - Prob. z. 92r.

1901r. Parafja św. Marii Magdaleny liczyła
2120 kat. 67 prot. 8 syd. - Nowa polska. - Subota
6 kl. 466 kat. 8 pr. dz. - Proborecz jak 92r.

1903r. odbyło się poświęcenie nowego kościoła,
który został dzięki staraniom ks. proboszcza
Ryszarda Hampel'a wybudowany.

Jerółko po poświęceniu kościoła ks. proboszcz
R. Hampel zmarł. Nie długo cieszył się owo-
cami swej pracy nad budowaniem kościoła.
Zmarły urodził się 29. 4. 1840r. w W. Borkach,
wysw. na kapitana 28 czerwca 1866r.

31. 5. 1904r.

W Raciborskiej Kuźni odbyło się wprowadze-
nie nowego proboszcza, w osobie dotychczasowe-
go pierwszego kapelana w Rybniku, ks. Smykały,

Urodz. 10 5. 69r.

w Zakrzowie w pow. Konielskim, wysw. 22. 6. 97r.

W latach następnych 1905 - 1934 i t. był bez
przerwy proboszczem ks. Antoni Smykała

1911 r. liczyła parafia 2217 kat. 7 pr. 4 si.
Nowa polska i nieco niem. Sak. 6 kl. 459 k. 1 pr.

Proboszcz: Ks. Antoni Smykata (wb. 04.)

1912 r. Parafia św. Marii Magdaleny została
wyłączona z dekanatu progrobienińskiego a
włączona do Konielskiego. (Prob. Ant. S. z 04.)

1915 r. parafia liczyła 2180 Kat. (Pr. " " ")

1916. - 10. 5. 1919 r. Ks. prob. Antoni Smykata
obchodził 50 lat życia

1922 r. w środę 21 czerwca obchodził Ks. prob.
Antoni Smykata srebrny jub. swego kapłania

W Pwietniu

1926 r.

1929 r.

obchodził Ks.

prob. Antoni

Smykata 25

lecie pobytu

w miejscu jako proboszcz w Kurii raciborskiej

1925 Raciborska Kuźnia, pow. raciborski. Świętokra
two. Do kościoła parafialnego w Raciborskiej k

włamali się złodzieje. Ks. proboszcz w czasie popielnie-
nia włamania nie znajdował się na plebanji wskutek —
zaopatrzenia chorego. Włamywacze weszli do zakrystji
przez otwarcie drzwi za pomocą wytrycha. W zakrystji
rozbili zamki przy szufladach i wieka od skrzynek
i skradli nle konsekrowane hostje. W księdze mszalnej
zbrodniarze znaleźli klucz od zamku do tabernakulum.
Po odemknięciu tabernakulum skradli monstrancję, którą
za wielkim ołtarzem rozebrali. Następnie oderwali wieko
od skarbanki stojącej za głównym ołtarzem i przy-
właszczyli sobie znajdujące się w skarbonce pieniądze.
Prawdopodobnie zbrodniarze zostali spłoszeni, ponieważ
części monstrancji zostawili za ołtarzem, zabierając tylko
złoty półksiężyc, który służy do trzymania hostji. Policja
wszczęła energiczne dochodzenia, lecz dotychczas spraw-
ców nie wysłędzono.

1930r. w maju. W Raciborskiej-Kuźni obcho-
dził nakon Śś. Marii 25-lecie swego narodzenia.
W tym samym dniu (?) poświęcono nowy nakład
z okazji podwójnej uroczystości odbyło się uro-
czyste nabożeństwo. Oprócz licznego duchow-
wienstwa brali udział przedstawiciele władz
gminnych, których powitał ks. prob. Smykała.

Raciborska Kuźnia, pow. raciborski. Odwiedziny bi-
skupie. W środę, 11 czerwca, przybył tutaj Najprzew.
ks. kardynał dr. Bertram celem udzielania Sakramentu
Bierzmowania św. Dworzec kolejowy przystrojono na
jego przyjęcie w kwiaty i zieleni. Na dworcu powitał do-
stojnego gościa w imieniu zarządu kościelnego naczelnik
gminy Piechniczek. Następnie udał się w towarzystwie
ks. proboszcza Płocha z Szumrad do kościoła, odprowa-
dzany przez rowerzystów. Na rynku przywitał go mieisco-
wy ks. proboszcz Smykała i rektor Salamon. Dziewczynka
szkolna wygłosiła ładny wierszyk i wręczyła mu bukiet
kwiatów. O godzinie 10 rozpoczęło się Bierzmowanie,
które trwało do późnych godzin popołudniowych. Wieczo-
rem o godz. 6,30 odjechał ks. biskup do Kędzierzyna. 30.

1933r.

Raciborska

Kuźnia

licz. 2138 dusz.

Proboszcz

aktuarjusz circuli, ks. Antoni Smykała (j. w.)

1934r. Parafia św. Marii Magdaleny liczyła
2250 dusz. — Prob. Antoni Smykała (z. 04r.)

152. Kozle.

część składowa księstwa raciborskiego
i opolskiego.

Mieczysław I 1163-1211 r.

urodz. 1124 r., syn Władysława II, um. w poniedziałek 16 maja 1211 r. Żona jego Ludmiła zmarła w czwartek 20.10.1211 r. - Trzeci: Kazimierz I, Ludmiła, Agnieszka, Eufrozyna.

Kazimierz I, (1211 - †13.5.1229 r.)

żona: Viola, księżna bułgarska †7.9.1251 r.

Synowie: Mieczysław II, Władysław.

Mieczysław II (1239-1246 r.)

Żona: Jadwiga, córka Konrada I, księcia mazowieckiego, żał. 1239 r. Miec. zmarł w poniedziałek 29.10.1246 r.

Władysław I (1246-1281 r.)

brat Mieczysława II. - Żona: 1. Eufemia, siostra Przemysława, ks. polnowieckiego i kaliskiego. Umarła 1272 r.

2. Zuzanna. Jej Władysław I umarł

w czwartek 13 list. 1281 r., pozostawił 4-ech
synów: Mieczysław III, Wacław II,
Bolesław I, Przemysław, którzy podzieliли
się państwem: Mieszko otrzymał Księstwo,
i Ciechanów; Przemysław Racibórz; Bolesław
Opole, (um. w sobotę 12 maja 1313 r.; Wacław
Końskie, Bytom, Gliwice, Toszek i Pysko-
wice.

Końskie

pod własnymi książęcami. 1281-1355.)

Wacław II (1281-1303 r.)

Żona: Helena; - Dzieci: 1. Władysław Końskie -
Bytom (1311-1313); 2. Ziemowit, ks. Bytomski.
3. Mieszko, ks. święcimski; 4. Jerzy † 10.3.1312 r.
5. Maria, żona króla Wacława Roberta, węgierskiego (?)

Władysław II (1303-1339 r.)

† 1347 r.

Żona 1. Beatryca, † 1316. - 2. Lukardja, wnuczka
ks. Ollona pomorskiego, † 1334 r. W r. 1358 jeszcze żyła. - Dzieci:

1. Kazimierz † 1348. - 2. Bolko. - 3. Eufemia,
zasłużona 1333 r. Konrada I oleśnickiego. 4. Be-
tryca, zasłużona burgrabię morymberskiego, ?
historyk Welfel pisze, magdeburzkiego.
5. Agnieszka i 6. Katarzyna księżniczki w Trzeb-
nicy. - 7. Elenxa w klasztorze w Raciborzu.

Kazimierz III (1339 - 1348 r.)

syn Władysława II, um. 1348 r. - Za żonę miał
Lubardę, którą poślubił ks. Władysław II (1334 r.)
w r. 1347 została wdową.

Bolko (1349 - 1355 r.)

brat Kazimierza. - Żona: Małgorzata, córka
Jarosława v. Sternberg. - Córki: Elibieta, po-
ślubiona Przemysławem cieszyńskim. - Eufemia,
wyszła za Bolka III niembińskiego, trzecia N.N.
była w klasztorze Panion Cystersów w Trzebnicy.
Kozie pod Książkami oleśnickimi, niem-
bińskimi i t.d. - Konrad I

ks. oleśnicki i kozielecki (1355 - 1360 r.) syn księ-
cia Henryka głogowskiego (?) Posiadał Namy-

Łów i Oleśnicę, poddał jego bracia, Henryk Łęgań, Przemko Głogów, Jan Sutymanow, posiadali: - Konrad I wypędzony z Brzege przez Bolesława, musiał 1323 r. odstąpić Księcie brzeskiemu Namysłowi, Kłuckborek, Ryczynę i Wolczyn, za to otrzymał Oleśnicę i Wolawę na powrót. Żona a) Elżbieta, córka Henryka VI wrocl. zaślubiona 1321 r. Um. w połogu w piątym 22. lut. 1328 r. - b.) Eufemia, córka Ks. Władysława kozielskiego, zaśl. 1333 r. i po śmierci Jana, syna Konrada I odziedziczył Sutymanow.

Trzeci: Córka Jadwiga z pierwszego małżeństwa poślubiła Ks. Mikołaja I opawskiego i żona 2 ga. Syn Konrad Siwoutosy.

Konrad II Siwoutosy. (1360 r. - † 11.6.1403 r.)
syn Konrada I i Eufemii. - Żona a) Agnieszka, córka Kazimierza III cieszyńskiego, zaślubiona 1354 r. zmarła 1371 r.

Żona b.) Beata, córka Księcia Bernarda świdmieckiego, zaślub. 1373. - Syn: Konrad III.

Konrad III (1403 - † 12. 1412 r.)

syn Konrada II Siwobłotnego. - Żona: Gutta, ks.
ślaska. 1416 r. jeszcze żyła.

Synowie:

1. Konrad IV najstarszy (senior) biskup wrocł.
od 1417 - 1447 r. kanonizowany przez papieża
Marcina V. 17 gr. 1417 r. - złożył urząd bisku-
pi 4. 9. 1444 r. przyjął nowo 21 lip. 1445 r.
Umarł w drodze 9. 8. 1447 r.
 2. Konrad V z Katów † 10. 9. 1439 r.
 3. Konrad VI dziekan Kapituły wrocł. † 3. 9. 1427.
 - (4. Konrad VII zwany Białym, - wspólnie 1412 r.)
(5. Konrad VIII Młody, rycerz niem. zakonu. 1439.)
- Górki: 1. Dyka, wyszła za elektora saskiego
Olbrachta, który zmarł 1422 r. - W r. 1432, poślubiła
ks. Jerzego anhaltzkiego.
2. Jadwiga, poślubiła ks. Henryka IX głogowski, ^(niego.)
3. Katarzyna, umarła jako księżka w Trebnicy.

Konrad Białym (1412 - 1436 r.)

Konrad z Katów (1416 - 1439 r.)

Konrad Biały otrzymał przy podziale 1416 r.
ziemię sycowską, Bierutów, Kąty i Prudnik
rządził do r. 1437. - Konrad a Kątów rządził
od 1416 r. do 1439 r. na Koźlu i Bytomiu. Umarł
we czwartek 10. września 1439 r. - Żona jego
Małgorzata przeżyła go o 10 lat.

Konrad Biały syn K. III, brał udział w woj-
nie Władysława Jagiełły przeciw Krzyżakom.
W niespodziewanej bitwie pod Tannenbergiem we
wtorek 15 lipca 1410 dostał się do polskiej niewoli,
gdzie w lutym 1411 r. jęzemię się znajdował. Od
1412 - 1437 rządził wspólnie z Konradem a Ką-
tów ziemią Kozielską i półt Bytomiem aż do ro-
ku 1437 r. Umarł 1452 r. bezdzietnie.

Konrad V a Kątów, miał za żonę Małgorza-
tę, która po śmierci męża posiadała Oławę aż
do swej śmierci 1449 roku. Potem ją objął szwaga-
nier Konrad Biały.

Synowie: Konrad Czarny i Konrad młody
Biały.

Konrad Czarny (1439. - 1471r.)

syn Konrada z Katoń. Konrad Starszy Biały posiadał Wiczytę sam aż do r. 1452.

Konrad Biały, K. Czarny i K. młody Biały trzymali wspólnie Olesnicę, Trzebnicę, Koźle z Bytomiem. - Konrad mł. Biały posiadał sam Kąty.

Konrad Cz. i Konrad (mł.) Biały (1452-1471r.)

K. Czarny miał za żonę Matgorzatę, córkę księcia Siemowita V mazowieckiego. Umart w środę 14. sierpnia 1471r. Zostawił wdowę i 6-letnią córkę Barbarę. Barbara w siódmym roku życia została zaręczona z syniem Henryka starszego na Żiębicach 1472r. - Konrad Cz. miał dochody: z Olesnicy, Koźla, Bytomia, Wotczy na i Gliwic. - Konrad (mł.) Biały: z Wotowa, Gycowa, Trzebnicy, Milicza, Stramburka, Ścinawy, Prusnicha, Wąsorza i Rudna.

Henryk Starszy, ks. żiębicki, bracia kłodzki.

1473 - 1476r.

syn Jerzego Podiebrada, kupił od Konrada młodo

Białego po śmierci Konrada Czarnego, który
był zaręczony z siostrą Henryka senjora, Księ-
stwa Koźle, Bytom i Gliwice, i w obecności ry-
cerstwa i mieszczanistwa były odstąpione jak
Księstwa tak i zamki w posiadanie dziedzic-
ne. - Żona: Urszula, margrabini branden-
burska. - Córka: Małgorzata, urodzona w środę
25 sierpnia 1473 r. - Biskup wrocł. ks. Rudolf
z Rüdesheim ochrzcił ją w środę 29 wrz. 1473 r.
Później poślubiła księcia Ernesta anhaltzkiego.

Jan Bielik na Kórnicę, naczelnik G. Śląska.
(1477-1490 r.) Żona: ? Dzieci: ?

Putz (Puoth) Riesenberga i Lwikhowa.
1490-1504 r. był węgierskim hetmanem wojennym
i węgierskim sędzią krajowym królestwa cze-
skiego, który zamki Lwikhów i Raby wzmacnił
i klasztor Karmelitów bosych założył w Hora-
dziowicach, wziął państwo Korcielskie w zastaw.

Putz umarł w sobotę 20 lipca 1504 r.

Żona: Bohunka, siostra Jana Lomnica.

Synowie: Henryk - + 1549 r. - Bractysław,
Wacław, Wilhelm.

Wilhelm Kisenberg (1505-1509 r.)

Jan ks. opolski (1509-1532 r.) syn Mikołaja I
i Magdaleny; kupił miasto Koźle i państwo
we czwartek 5. 4. 1509 r. - Zmarł 27. 3. 1532 r.

Nowy czas. 1532-1799 r.

Państwo Koźle dobrem skarbowem różnych
księząt. - Jerzy margr. brandenburski od
1532-1543 r. Urodz. we czwartek 4. 3. 1484 r.
w Ansbach, pryncz kowo wychowany do stanu
duchownego. Żony: a) Beatrixa, córka guber-
natora węgierskiego Jana Hunyady. Później
był panem na komitacie warasdyńskim i wy-
chowawcą (na mocy testamentu Jana Hunya-
dy, z dnia wtorkowego 13 maja 1516 r.) syna jego
Ludwika, liczącego wówczas zaledwie 10 lat.
Margrabia Jerzy, rządził wspólnie z księciem
Janem opolskim. Po śmierci Ludwika 1526 r.
wybrali Czechy i Ślązacy, Ferdynanda I swym

Królem. Koźle przeszło tedy pod wyisną
władzę, austriackich Habsburgów. Książę
Jan opolski umarł w środę 27 marca 1532 r.
Od tej chwili margrabia Jerzy objął Koźle,
Opole, Racibórz i Bytom. Um. w poniedziałek
17 grud. 1543 r. - Żona 2-ga Emilia ks. saska.
Syn Jerzy Fryderyk, ur. 1538 r. liczył nie całe 5 lat.

Jerzy Fryderyk, 1544 - 1552 r.

syn margrabiego Jerzego Pobożnego, ur. 5.4.1538 r.
W r. 1545 otrzymał Żagań, Żarowę, Trzebie, Fry-
ląd i Karniów. Za niego sprawował rządy
wuj jego Olbracht Kresbach 1544-1551 r.

Jerzy Fryderyk od 1551 - do śmierci 26.4.1603.
umarł nie pozostawił potomka.

Isabella 1551-1556 r. Królowa węgierska ur.
1519 r. była córką Zygmunta Starego; żoną
Jana Zapolyi króla węgierskiego, który umarł
21.7.1540. - Isabella opiekunką syna swego
Zygmunta od 1551 - 1557 r.

Ferdynand I 1557 - 1558 r.

urodz. 10. 3. 1503 r. jako syn Filipa I, arcyks.
austrij. + 1526 r. królem Czech i Węgier. Umarł
25. 7. 1564 r. w Wiedniu.

Państwo Proke jako zastaw i posiad-
łość dziedzierna kilku właścicieli gruntowych
Ottom Ledlicz na Perchwicach 1558-1563 r.
radca cesarski, prosił cesarza Ferdynando-
wi I 30 tys. guld. złotych i polecił mu Ferdyn.
15 gr. 1558 r. w Pradze, państwa zastawione
Ledliczowi (Głogówek i Proke) jako odciążone
kawałki od księstwa opolsko-raciborskiego
wziąć pod swoje zwierzchnictwo, tak długo
jako zastaw będzie trwał.

Jan baron Opversdorff (1563-1584 r.)
urodz. 21 kw. 1514 r. syn Fryderyka Opp. hetmana
w St. Johannisberg, później był naczelnikiem
krajowym w Brzegu. Za żonę miał Barbarę,
córkę Nikołaja Strzeli z Odmuta, um. 1544 r.
Pozostawił 3 synów: Jana, Jerzego i Wilhelma.
Jan, wychowany na dworze ces. Karola pięć-

Kiego, 21. 6. 1554 r. otrzymał godność barona
z dwoma państwami Rich i Friedstein.

Żona: Krystyna, córka jedynaczka Ottona
Ledlitz na Lycowie i Pachwicach. Po śmierci
Krystyny, ożenił się drugi raz z Małgorzatą
Lobkowiczówną.

Jan Oppersdorff, umarł w czerwcu 1584 r. do-
żył lat 70, bezdziedzie.

Jerzy Oppersdorff, ur. 18. 5. 1516, hetman
w Łąbkowicach, kupił 1563 r. od Bartłomieja
Donata Pokkę, Cerkiew, Miłowice i Stawie-
ków, i umarł w Nysie 25. 7. 1577 r. - Żona:
Jadwiga v. Kalkreuth. - Dzieci: Fryderyk,
Jerzy... 1. Maria, poślubiona 1563 r. Henryka
v. Logau na Bechowie. - 2. Jadwiga, mał.
1575 r. Jana barona na Bilinie.

Wilhelm baron Oppersdorff, brat Jerzego
wziął 13. 4. 1558 r. państwo Stawiecice do
których należały W. i M. Stawiecice, Miejsce,
Lenartowice, Niedary, Ortowice, Gorzyce,

Brzeziec i Lonia za 6000 tal. w zastaw i
dobił po 4 latach 1500 tal. tak zw. sumę
pomnażającą. Był radcą ces. wyższym
ministrem finansów królestwa czeskiego.

Lonia: Urszula v. Hake, (zm. 9.9.1596r.)

mieli jednego syna Wilhelma, urodz. 1554r.

Wilhelm junior bar. v. Opp. 1584 urodz. jako
syn Wilh. seniora. Zm. 4.5.1598r.

Lonia a) Katarzyna, córka Joachima v. Kolo-
wrot, - b) Zuzanna, br. Harder, zaślub. 3.
stycznia 1586r. — Dzieci z 2-go małt.

1. Anna Maksymiljana, pwsł. Luwamberga.

2. " " Maria, zaśl. 1624 Wacława Kalden-
born na Tannenberg.

3 Urszula Zofja, 4. Zuzanna 5. zm. młodo.

6 Bernard Wilhelm. 7. Jan Fryderyk.

Opiekunami tych ostatnich byli: Fryderyk
Oppersdorff, i Jerzy Opp. i Hans Bees v. Cöln

i Ketzendorf. — Bernard Wilh. i Jan Fryderyk

bar. Oppersdorff synowie po Wilhelmie młodszym.

1592 - 1629r.

89

153 Stare Koźle.

1108 r. Z wieży zamkowej w Koźle zostały tylko resztki. Stary zamek Kasztelanji wspomniany w czasie wojny Morawji z Polską w r. 1108, ale o Koźle wspominają dopiero w r. 1133. Zamek takie stawiano na wzniesieniach między bagniskami i obwarowywano je wałami.

1133. Koźle, mianowano miastem. Nazwa i herb (3 koźle tby) miała powstać od rurostawa koźtów i owiec, które tu dotąd sprowadzali Włoszycy z pod Bielic, Jabłonki i Frydka. - W tym roku spustoszyli Czechy z Morawianami całą część Polskę, bez oporu iadnego. Przedewszystkiem Morawianie po spaleniu i zburzeniu Koźla do gruntów, obładowali się bogatym łupem i liczbą jeńców obojej płci.

1163 r. Leszek Mieszko, z rodu Piastów, pan na Gieszynie i raciborze miał zburzyć gniazdo trzech braci Koźtów, którzy budowali sobie zamek i wyprawiali z niego na sbojeckie wyprawy. Oni to mieli u stóp zamku zbur-

wac miasto, które wzięło narwę i herb.

1243 r. Wśieś Stare Koźle, wspomniana w tym roku miała już kościół, bo wśieś dawała dziesięciny biskupowi wrocławskiemu, książęciu Wawrzynowi.

~~1233. W t. r. spartanegli Gnesi i Morawia-
nami którzy rany Polskę, bez żadnego oporu.
Przedewszystkiem Morawianie po spaleniu
i zburzeniu Koźla do gruntów, obłowili się bo-
gactwem łupem i łupem jęńców obojętnej płeć.~~

1342 r. Pięczęć miasta, miasta Koźla z
Znam Koźlema łbami jest najstarszą, z t. r.
i znajduje się przy pewnym dokumencie
w archiwum w Bernie na Morawach.

1355 - 1476 r. W tych latach, miasto Koźle by-
ło w posiadaniu książąt olesnickich.

Nadodrzańskie miasto Koźle również kilka-
krotnie zniszczone zostało przez pożary. Dnia
28 września 1417 r. pożar zamienił miasto w perzynę.
Dnia 20 sierpnia 1454 r. spłonęło niemal całe
miasto; tylko kurja komtura, szkoła, łaźnia i trzy
domki pozostały nietknięte przez pożar. W roku
1486 spaliło się miasto ponownie. W roku 1642
Szwedzi spalili miasto doszczętnie.

1431.

Zatonięcie kłan-
toru St. Minorytów
w Koźle i kłan-

tor Minorytów we Wrocławiu.

1474 r. Prziąsło kowieński Henryk
Podiebradzki, syn Jerzego P. oblegał miasto
Przemyśl i kamień. Z pomocą króla węgiers-
kiego, Macieja, zabrał Przemyśl.

1486 r. Trzeci pożar miasta Koźla.

1499 r. W St. Koźlu odbyła się uroczysta kon-
sekracja Kościoła św. Jana Nepomucena
której dokonał w asystencji kilku ks. biskup
suffr. Jan Ambroży. (Koźle)

1595 r. Koźle zostało sprzedane Wilhelmo-
wi bar. Opyersdorffowi za 85 000 talarów.

1642 r. Czwarty pożar miasta Koźla,
spowodowany przez Szwedów.

1687 r. Archidiacon Antoni Tofil Steffius z Opola,
odprawił w t. r. wizytację w swoim obwodzie
który sięgał poza Gierzyn. — Archipresbiterjaty:
kowieński z 19 kościołami, gliwicki z 17, Olecki
z 16; Dąbowski, Toszecki, Raciborski, Kwidz z 14
kościołami; Głogowski 13, Bielski 13, Strze-
lecki, Ujejski, wodzisławski 11 kościołów para-
fialnych, Łoski 9. Cały archipresbiterjat opolski

liczył 193 proboszczów, 18 administratorów,
26 kapłanów; kościołów było 122, muryowanych
268 drewnianych; Kaplic 6 masywnych; 9
z drewna i 31 szpitalów.

1782 i 1783 r. Król pruski Fryderyk Wielki
bawił w Koźlu.

1832 r. W Kr. na 1284 katolickich mieszkań-
ców, mówiąc ogółnie 1252.

4. kw. 1855 r. objął parafię ks. Franciszek
Münzer p jako proboszcz. Urodz. w niedziele
10. 8. 1823 r. w Strzelcach, wysw. 17. 6. 1848 r.
27. 6. 1855 r. został naturierdrony proboszczem
ks. Franc. Münzer, przy Kościele św. Jana Ne-
pomucena w St. Koźlu. (1855 r. zob. niżej)

1856 r. został ustanowiony kapłanem ks.
Józef Świątek, urodz. 14. 3. 1813 r. w Gliwicach
wysw. na kapłana 28. 10. 1841 r.

1855 r. było ślubów małż. 54. - Urodziło się 201
ślubnych, 5 niemł. dzieci - zm. 213 osób.

1856 r. Parafia św. Jana Nep. liczyła 3526 kat.
50 prot. 9 żyd. - Sakrota x 2 nauce. 256 dz.

Ciski (zob. Ciski) - Ortowice, szkoła z 1 nauczycielem 113 dzieci. - Bierawa 2 naucz. 340 d. Brzezice, Kędzierzyn z Pogorzalcem, Landzmiern. Filja: Bierawa (zob. pod B.) Libiszów, Grabowka, Kaplica polna w Kędzierzynie św. Mikołaja. 2 razy do roku mabszeństwo.

1856r. było chrztów 224 ił. 11 niemł. dzieci.

Głub. matz. 44. - Zmarło 213 osób.

Od r. 1859 był ks. proboszcz Franciszek Münzer posłem do sejmu pruskiego, którego wybrał lud górnośląski. Zastępował powiaty koniolski i głuchoycki, aż do r. 1866.

1867r. Miasto Kozle liczyło w t. r. 3819 Niemców, Polaków zaś tylko 601.

1870r. w t. r. był też i kapłan, ks. Jan Dziadek, urodz. 7.5. 1842 r. w Wierach, wysw. 27.6. 1867r. Parafia St. K. liczyła 6150 kat. 80 prot. 15 rzyd. Bierawa była filją z kościołem św. Trójcy i 1400 katolików. - Kędzierzyn posiadał Kaplicę polną św. Mikołaja. - Szkoła w St. Kozlu 2 klasy 280 d. - Bierawa 2 kl. 380 k. d.

Ortowice 1 kl. 120 dr. - Cisek 2 kl. 387 dr.

Do parafji należały jeszcze St. Koźle, Boxerice
Kędzierzyn i Pogorzec, Liborzów, Grabówka
i Landkorn.

1873 r. został porównie wybrany ks. proboszcz
Franciszek Münzer na posła do parlamentu i
zastępował swój lud aż do swej śmierci. Tak jako
kapłan jak i następca ludu w sejmie, odzna-
czał się gorliwością i sumiennością w wykony-
waniu obowiązków swoich. Był szczery i otwar-
ty dla każdego, dla ludu niezwykle przyjaźny.

1875 r. Zmarł ks. kapłan w St. K. Józef Świątek,
urodz. 14. 3. 1813 r. w Gliwicach, wysw. 28. 10. 1841 r.

1883 r. Prob. Franc. Münzer (z. w.) - kapł. - vacat,
24. 7. 1886 r. ks. prob. Fr. M. został mianowany
diecekanem na dekanat rycerski. Parafia św.
Jana Nep. liczyła 6919 kat. 229 pr. 7 k. M. p.

Miejscowości:

	Int.	Kat.	pr.	k.
Stare Koźle	2 kl.	810	6	—
F. Bierawa sw. Tr. i Gł.				
gowiec	3 kl.	1374	33	4

Ciski	¹² 3	1014	-	-	Landarnierz Biadaczów
Libiszów	1	614	1	-	1 kl. 694 kat. - -
Ortowice	1	528	2	-	Pogorzec - Rędzierzyn
Kościół św. Mikoł.	2	-	-	-	1035 kat. 187 prot. 3 zyd.
Grabówka	-	248	6	-	

1886r. Prob. ks. Fr. Münzer (zob. 1855r.)

Parafian: ks. Karol La Rose, urodz. 1.10.1859r.
w Stawisizicach, wysw. 27.6.1885r.

1889r. w maju. Ks. biskup Jerzy Kopy, wręczył
burmistrzowi tutejszemu 300 mkd. dla biednych.

1890r. Ks. dziekan Fr. Münzer, ochrzcił dziecko,
które liczyło już 3 lata. Dziecko to należało do
pewnego krawca, który tu do Koźla przybył z
Berlina. - Parafia liczyła 7234 kat. 212 prot.
9 zyd. - Mowa polska i niem.

W mieście 915 kat. 8 pr. - Filja Bierawa, św. Trójcy,
z Głogowcem 1358 kat. 18 pr. 4 z. - Brzeźce 597 kat.

9 prot. - Ciski 1071 " - Landarnierz z Biadaczem
657 kat. - Libiszów 614 kat. 2 prot. - Ortowice

465 " 3 pr. - Filja Pogorzec z Rędzierzyn 1261 pr.

172 prot. 5 wyd. - Kościół polny św. Mikołaja.
Grabówka 296 kat.

Inkoly: St. Kościel 2 kl. 136 k. dx. - Brzeice 1 kl. 125.
Kędzierzyn = Pogorzelec 3 kl. 220 kat. 10 prot. dx.
Ortowice 1 kl. 78 kat. dx. - Landmanierz 1 klasa
129 kat. dx. - Giski 4 kl. 181 kat. dx. - Bierawa
4 kl. 328 kat. dx. - Libiszów 2 kl. 119 kat. dx.

Proboszcz: Ks. Fr. Münner $\dagger$ dziekan (zob. 1855 r.)
Kapelan: Ks. Wiktor Dziuba $\dagger$, urodz. 16 gr. 1862 r.
w Goszowicach, wysw. na kapłana 23.6.1888 r.

W sobotę 1 lipca 1893 r. Umarł Ks. dziekan, prob.
i posł na sejm pruski, Franciszek Münzer.

4 lipca 93 r. odbył się pogrzeb przy udziale
wiernych i 40 księży; inny pisarz prosił oko-
ło 50; częścią nawet z dalekich stron, stawiało
się, aby najlepszemu współbratowi swemu od-
dać ostatnią chęć.

1 lipca 1893 r. zmarł we Wrocławiu, daleko od
swej trudy, Ks. Fr. Münzer, w 70 roku życia. Wra-
cając z sejmu do którego przez 30 lat przystępował,
nie mógł już nadszyc do swojej parafji i domu

swego, lecz musiał we Wrocławiu podać się ku-
racji. Tu go też P. Bóg po kilkotygodniowej skoro-
bie powołał do siebie. Smutno mu było daleko
od swieckich swoich umierac; często powtarzał
prośbę tę, aby go nie zostawić na obczyźnie, lecz
w parafji swej pochować, gdzie przez 44 lata
najpierw jako administrator, a potem jako pro-
bosczyk i t., modlił się i pracował.

We wtorek 4 lipca odprowadzono zwłoki jego
do wiecznego odpoczynku przy wielkim udzia-
le księży i ludu. Księża sławiejska postawili
wieńiec na grob. — 40 kapłanów także z deka-
natu jak i z dalszych stron zjechali się, aby
zgasłego współbrata swego raz jeszcze ucałować
i pokazać, jak wielkie ich przywiązanie i mi-
łość do niego. Bo z nacnych mężów jednym
był ks. Fr. Münzer. Głęboka wiara, miłość
prawdy i sprawiedliwości go odznaczały. Przy
każdej okazji bronił prawa kościoła św. i ludu;
prawdę mówił zawsze i wszędzie, wysokim
i niskim i to czasem ostrymi słowami. Ale

pod powieruchnią, straż ukrywało się ciele i
i dobre serce. To wszyscy uznają, a parafianie
wiedzą. Najlepszym dowodem ich smutku
serdecznego przy odprowadzeniu zwłok ojca
swego duchownego na ostatni odpoczynek;
równym płaczem napelniali kościół i cmentarz,
nie już więcej ukochanego duszpasterza
swego pomiędzy sobą widzieć nie mają. Pamięć
ks. Fr. M. będzie zawsze trwała w sercach tych, któ-
rych go znali. Niech odpoczywa w pokoju!
Niemiecka mowa w kościele wygłosił ks. proboszcz
Rachultka z Kluczb., a polską przy grobie ks.
proboszcza Jan Działek z Łalesia.

Druga korespondencja. Przewielebny ks.
działan Franciszek Münner zmarł w sobotę 1-go
lipca w lecznicy św. Józefa we Wrocławiu. Zmarły
urodził się 10. 8. 1823 r. w Strzelcach, w przyrośłym
miesiącu byłby ukończył 70 lat. - 17. 6. 1848. roku
został wyswięcony na kapłana, a od 4. 4. 55 r.
był proboszczem parafji St. Koziebskiej. - Od r. 59
był wybrany posłem do sejmiku pruskiego aż do

roku 1866, a następnie znów od r. 1872 aż do śmierci. Zastępował powiaty kozielecki i głuchocki. Tak jako kapitan, jak zastępca ludu w sejmie odznaczał się wielką gorliwością i sumiennością w wykonywaniu obowiązków swoich. Był szczerym i otwartym dla każdego, dla ludu rygorystą i przyjaźnym. Chorował już od dość dawna na karbunkul (wrzód na karku). W czerwcu wracając z Berlina, zatrzymał się we Wrocławiu, ażeby się poddać operacji. Lecz lekarze nie mogli go operować, bo, obawiali się, iż tego nie przetrzyma. Otworzyli tylko wrzód. Jego Em. ks. kardynał i Najprzewielebniejszy ks. biskup dr. Hermann Gleich, odwiedzili Rilkę raz drugiego, a ks. kardynał Jerzy Kojce, udzielił mu błogosławieństwa apostołskiego. Zaprosił go także, aby go w Janowie odwiedził, lecz Bóg inaczej rozporządził. Niech P. Bóg nagrodzi gorliwego pracownika w winnicy Pańskiej Koroną wieczną. Requiescat in pace!

Amen.

H. Koide

W Sobotę 1-go Lipca, około 10 tej godziny przed
południem po ciężkiej chorobie zakończył żywot doczesny
w 70-tym roku życia (944A)

Przewielebny

Ks. Dziekan Franciszek Münzer

opatrzonej św. Sakramentami, ufał w Pana i Odkup-
iciu, pokładając, któremu wiernie przez całe życie służył.

Śmierć jego stanowi dla całej parafii niepowetowaną
stratę. Pracował w Starem Kozlu 44 lata jako proboszcz.
Niech Pan Bóg nagrodić raczy jego życie i działania p-
święcenia! Niech odpoczywa w pokoju!

Katolicki Zarząd Kościelny w Birawie
Golenia.

Dzisiaj o 10-tej przed południem zmarł po dłuższych ciężkich cierpieniach

Przew. ksiądz dziekan Franciszek Münzer,

opatrzonej Sakramentami św. w 70 roku życia

Parafia Staro-Kozielecka i okolica straciła w zmarłym gorliwego duszpasterza i szcze-
rego, otwartego przyjaciela, który słowem i czynkiem tak w domu, jako też jako poseł
sejmowy w Berlinie bronił przy każdej sposobności prawa Kościoła św. i ludu.
Niechaj »u Pan Bóg będzie miłosiernym sądzą i wynagrodzi »u jego pracę i trud, poło-
żone około dobra Kościoła i ludu, koroną chwwały wiecznej. Niech odpoczywa w pokoju.

Pogrzeb na Wtorek rano o 1/2 10 godzinie.

Duchowieństwo dekanatu Ujezdzkiego

Ks. C. Dziadek, Actuarius circuli.

*4 lipca 1893r. Pogrzeb śp. Ks. dziekana Fran-
ciszka Münzera. - Smiertelne zadatki Kapt-
na nie tylko w duchownych obowiązkach jak
najwięcej martwego, któryś się do ciemnego
grobu, do ciemności Ks. prob. Fr. M. który od r. 1849*

w naszej parafji więcej niż 7234 dusz liczącej
parafji z największą gorliwością pracował.
A jakoby jeszcze tej pracy w parafji swojej dla
wybornego ducha nieboszczyka Ks. Fr. M. było
mało, raczył Kapitał pragnął i najwyższym
warstwom i jak najszerokiemu społeczeństwu
ludzkiemu swoje wielkie talenta poświęcić.

Od 1859 r. aż do błogiego zgonu swego pracował
jako poseł okręgu guberskiego-Koridelskiego w sej-
mie berlińskim dla dobra ludu; nie raczył
nie my jego mowy w sejmie ani jego zastęgi w
sprawie uregulowania Odry i obrony rolnic-
twa przed powodziami. Ani na tem nie
ograniczyła się czynność sp. Ks. Fr. Müllera.

Uznając jego zastęgi i zdolności, Książęce bi-
skupi urząd obrat go dziekanem (24. 7. 86 r.)
ujęjskim, mającym pod dozorem 11 parafij.
Jako wielkiej miłości, wielkiego przywiązania
i uszanowania zmarły jako proboszcz u swo-
ich parafjan, jako dziekan u poddanych
współbraci duchownych, jako poseł sejmowi u

Katolików i niekatolików daleko i szeroko
domniwał, tego dowodem jego dzisiejszy pro-
grzeb. Około 50 kapitanów, częścią z dalekich
stron, stawili się, aby naślępowanie współbra-
tu swemu oddać ostatnią cześć; wielce procie-
szającym był widok prawie wszystkich dacie-
kanów górnośląskich w głębokim smutku oko-
ło trumny ks. dz. M. stojących. - Laicy z miast
i ze wsi, następcy wyspoki królewskich urzę-
dów, pierwsi urzędnicy księcia rydzkiego i
raciborskiego, następcy parlamentu niemiec-
kiego, i sejmiku pruskiego, osoby majowej szczyt
stanów naszego interesu i okolicznych powia-
tów brały udział z tysiącami parafian St.
kościelnych w ceremoniach pogrzebowych.

Nie było też i ptacze, kiedy po odprawionych
godzinach za zmarłego, ks. proboszcz Ber-
nard Ruchelka z Kluczków w niemiłym języku
przemówił do zgromadzonych. Tem gorzej
modliliśmy się przy następującej mszy św.
Którą odprawił ks. Konstanty Dziadek z

Ujawniła w asyście księży Rydka i Mariti do
Boga za duszę ks. dziekana. Podprawionym
kondukcje przeniesiono śmiertelne zwłoki
w trumnie jak najobficiej owienconej ku
grobu. Tam czytelnik słowami przemówił
po polsku ks. prob. Jan Triadek z Halesia,
przypominając żywą wiarę ks. Münzera,
jak i wielką pobożność, głęboką pokorę i
dobroć serdeczną, oraz wszelkie nastęgi i
opowiadając, jak kapitan ten, który teraz
przeniosł się do wieczności na bojuisku
parlamentarnem umarł. Wracając z Ber-
lina do domu, musiał dla ciężkiej choroby.
we Wrocławiu pozostać i tam go po wielkich
bolesciach zaślężyła śmierć. Po kilku
modlitwach zawart się grób kapłana tak
zaślęzonego i niezmordowanego bojownika
za wolność, prawdę i prawo. Trudno, bardzo
trudno nam przypadło pożegnanie się z
kapitanem tak wybornym. Niech odpoczy-
wa w pokoju! Światło wiekiście niech ku

świeci na wieki. — Smarły śp. ks. dziekan
urod. w Strzelcach 10.8.1823r., wysi 17.6.78r.
Przeżył 70 lat, Kapitanem 45 lat.

1893r. wrzesień. Futurszy Kościół bardzo
potrzebuje odnowienia i byłoby x pewnością
przy, xto do tego już w t. roku, gdyby P. Bóg
nie był przedwczesnie x abrat ks. diekana.
Wszystko było już przygotowane i musiało
niestety zostać odłożone. Obecnie, dziewczy-
ny przystrajają Kościół wieńcami i kwia-
tami, za co należy się serdeczne „Bóg apanio“!
We wtorek 19 grudnia 1893r. objął parafję
św. Jana x Nepomuka, ks. prob. Józef Golemiński
urod. 3.3.1863r. w Bierawie, wysi 23.6.1890r.

1894r. parafia liczyła 8372 kat. 243 prot.
5 żydów. Mowa polska.

W miejscach: 1294 kat. — Filja Bierawa,
św. Trójcy x Głogowcem 1523 kat. 1 pr. 1 ży.
Brzezice 560 kat. 6 pr. — Giski 1104 kat. —
Landamierz 943 kat. 6 prot. — Libiszów
682 kat. — Ortowice 494 kat. — Grabowka
316 k.

Proboszcz Mr. Józef Golenia †, (zob. 19.12.93.)
 Szkoły: St. Kościelne 2 kl. 148 kat. dz. — Brzeźce
 2 kl. 101 kat. dz. — Łiski 4 kl. 203 kat. dz.
 Bierawa & Grabówka 4 " 336 " "
 Landzmiere 2 kl. 148 kat. dz. — Libiszów
 2 kl. 128 k. dz. — Ortowice 2 kl. 96 k. dz.

12.12.1896 r. Ps. proboszcz Józef Golenia, zo-
 stał przeniesiony na probostwo do Grzegorzca.
 Parafia liczyła w t. r. 6167 kat. 7 prot. 1 sydl.
 St. Kościelne: 872 kat. — Filja Bierawa, świętej
 Trójcy; Brzeźce 564 kat. 2 pr. — Łiski 1114 k.
 Landzmiere 860 kat. — Libiszów 570 kat. 1 prot.
 Ortowice 513 kat. 1 pr. — Grabówka 289 kat.

Szkoły: S. K.	2 kl. 130	Łiski	4 kl.	212 k. dz.
Bierawa	4 " 340	Landzmiere	2 "	131 " "
Brzeźce	2 " 104	Libiszów	2 "	116 " "
Ortowice	2 " 84 k.			

Proboszcz — vacat.

23.2.1897 r. Ko. Kuratę Kuracji Rządniczyn — Pogo-
 rzecze August Kacel †, został namiastkowy pro-
 boszczem parafji św. Jana Nep. Kr. 24.7.58 r. w Ło-

rocz, wysł. na Kapłana 27.6.1889r.

1899 r. St. Koźle obchodziło uroczystie 500-letnią rocznicę wystawienia pierwszego drewnianego kościółka.

1901 r. parafja liczyta 4639 kat. 29 prot. 3 i

Wm:	Kat.	per.	z	Łx Koly:
St. Kozle	878	2	-	3 kl. 146 dz
Brzeźce	735	7	-	2 " 115 "
Ciske	1061	1	-	4 " 235 "
Landamiera	661	1	-	2 " 120 "
Orłowie	385	-	-	2 " 65 "
F. Bierawa i. Trójcy	1135	15	3	4 " 235 "
Libiszów	508	2	-	2 " 104 "
Grabówka	276	1	-	1 " 46 "
	4639	29	3	20 1061 "

Proboeck: ks. August Kaulf (xob. 1897r.)

12.10.1904 r. został ustan. wikarym parafialnym
ks. Ryszard Horoba * urodz. 9 gr. 78 r. wps. 22.6.1901 r.

Proboscis: Fr. August Paul (rob. 1897.)

1905 m. Proboszcz, z 4 " " , kamienowca
proboszczem w Biedrzychowicach. - Wik. - wasat.

1906r. we ewartek 19-go lipca, objął paraffę
sw. Janka Nep., ks. prob. Edmund Wystrychowski
ski i urodz. 25.10.1871r. w Dobrodzieniu, wysw.
na Kapłana 21.6.1899r. - Wikaryj. - vacat.

1907 - 1910 r. prob. ks. Edm. Wystrychowski (z. 06r.)

1911 - 12 r. paraffa liczyła 3728 Kat. 7 pr. (M. poln.)

W miejscu: było 958 kat. 5 prot. - Brzeźce 840
kat. - Ciskei 1210 kat. 1 pr. - Landzmierz - Bia-

daczów 720 kat. 1 prot. - Szkoły: St. R. 4 kl. 246 k.

1 pr. dz. - Brzeźce 3 kl. 182 k. dz. - Ciskei 4 kl. 260 dz.

Landzmierz - Białaczów 3 kl. 175 kat. dz.

1912 - 1916 r. Prob. Edm. Wystrychowski i z. 1906 r.

Paraffa liczyła 2212 Kat.

1917 r. Biskup sufragan dr. Augustin z Wrocławia
wdzielał w St. R. w lipcu sw. Sakr. bierzmowania.

1918 - 19 r. było: 170 urodz. 69 śl. 169 zgonów.)

1920 - proboszcz - vacat. - administruje Jan

Melz, ustan. 13.10.1920 r. - ur. 24.6.84 r. w Tworko-
wie, wysw. 20.6.1910 r. (217 ur. 75 śl. 147 zgonów)

1921 r. J. M. dotychczasowy administrator paraffi
ostał mianowany proboszczem. Paraffa 2212 kat.

2 lipca 1924r.

Stare Koźle, pow. kozielski. Dzielimy się z wami, kochane współsiostry, wielką radością, która nas dziewczyny starokozielskie spotkała. Z wielką uroczystością została 2-go lipca za staraniem naszego wielobnego ks. proboszcza w naszej parafii założona Kongregacja Marjańska. Czego sobie długie lata życzyliśmy, ziściło się nam dzisiaj. Było to w święto Nawiedzenia Najśw. Marii Panny, gdy się odbyła o godzinie 9^{1/2} uroczysta suma na naszą intencję, podczas której przyjmowałyśmy generalną Komunię świętą. Przedtem wygłosił nasz wiel. ks. proboszcz Melz bardzo piękne i wzruszające kazanie o znaczeniu Kongregacji Marjańskiej. Popołudniu podczas nieszporów zostały pierwsze członkinie w liczbie 50 przyjęte do grona dzieci Marii. Był to piękny i wzruszający widok, gdy w bieli z myrtowemi wiencami na głowie, tym symbolem niewinności i czystości, z świecą w ręku, w procesji ze szkoły do ołtarza przystępowałyśmy, aby odebrać Medalik Marii. Po krótkich wstępnych słowach wiel. ks. Prezesa odbyło się błogosławieństwo sakramentalne z „Magnificat” i „Te Deum”, a potem zaśpiewaliśmy naszą braterską pieśń: „Ja przyrzekłam, jestem dziecią Marii.” Dziękujemy naszemu czcigodnemu ks. Prezesowi za jego trudy i prace około naszego zbawienia i rozwoju Kongregacji. Niechaj Bóg jego pracy błogosławi i długo go wśród nas zachowa. Jedno mamy jeszcze życzenie, żeby wszystkie dziewczyny tej wielkiej parafii starokozielskiej jak najprędzej stanęły pod liljowym sztandarem Kongregacji Marjańskiej!

Wszystkim działkom Marii zasyłamy serdeczne pozdrowienie. Niech nas Najświętsza Dziewica Dzieciątka swemu poleca. 22r. Wdzięczna Kongregantka.

Parafia, 1922r.

Stare Koźle. W nocy na środę dokonano w tułejszym kościele bezbożnej kradzieży. Świętokradcy, którzy wieczorem pozwolili się zamknąć w kościele, skradli z zakrytej złotą monstrancję i inne przybory kościelne. Tabernakulum mimo wszelkich wysiłków nie zdołali otworzyć. Po bezbożnikach niema śladu.

1925 rok:

Parafia liczyła

2678 dusz.

Proboszcz:

Ks. Jan Melz (zob.)

7. 4. 1921r.

1926r. parafia

licz. 2604 dusz.

Prob. J. wyż.

Nowe organy. 1929r.
Kościół parafialny w Koźlu otrzymał w najbliższych dniach nowe dzwony. Obecnie już czynione są przygotowania do wciągnięcia dzwonów do wieży.

1927 r.

Koźle Stare, powiat kozielski. Uroczystość Kongregacji Marjańskiej. W dniu 25 marca odbyło się w naszym kościele uroczyste nabożeństwo dla dziewcząt Kongregacji Marjańskiej. Kazanie wygłosił miejscowy ks. proboszcz. W bardzo pięknych słowach zachęcił on zebranych do pilnego i pobożnego odmawiania „Anioł Pański“, co w dzisiejszych czasach bardzo rzadko się jeszcze praktykuje. Dawniej, gdy dzwon zadzwonił na „Anioł Pański“, to ludzie pozdejmowali nakrycia z głowy i odmawiali tę piękną modlitewkę czy to byli przy pracy na polu, czy też w domu. Przytoczył tutaj kaznodzieja piękny przykład o pewnym młodzieńcu, który miał zginać niewinny na szubienicy. W ostatniej chwili, gdy kończył odmawiać Pozdrowienie Anielskie, na co zezwolono mu przed śmiercią, nadjechał poseł królewski z rozkazem uwolnienia młodzieńca, gdyż jest niewinnym. Oto ta krótka modlitewka, którą życzył sobie odmówić jeszcze przed śmiercią, uratowała mu życie. Nakoniec zwrócił się jeszcze raz do zebranych z prośbą, by nie wstydzić się odmawiać tej pięknej modlitwy, jeżeli znajdują się przy pracy lub też na ulicy. Są tacy, którzy może wyśmieją się z was, gdy zdejmiecie nakrycie z głowy i zmówicie „Anioł Pański“, lecz nie powinno nas to zrazić, gdyż możemy spodziewać się tem większej zasługi wobec Boga. Uroczystość zakończyła się błogosławieństwem Najśw. Sakramentu.

Koźle Stare. Dzień pierwszej Komunii św. Radasny dzień przeżyli tutejsi parafianie polscy, gdy dzieci przystępowały w liczbie 40 do pierwszej Komunii świętej, z których 36 było polskich. Wspaniała ta uroczystość pozostanie na zawsze w pamięci naszych dzieci. Rano o godzinie 8 zgromadziły się w szkole, poczem odprowadzono je w procesji z naszym czcigodnym ks. proboszczem na czele do kościoła. Wzruszające kazanie wygłosił do dzieci i rodziców ks. proboszcz, poczem odprawiana została na ich intencję Msza św. Po południu, po uroczystych nieszpórach otrzymały dzieci pamiątkowy obrazek. Rodzice składają na pierwszem miejscu serdeczne podziękowanie naszemu Wielebnemu ks. proboszczowi za wszystkie trudy i prace podjęte około należytego przygotowania ich dzieci do pierwszej Komunii św. Taksamo wszystkim tym, którzy przyczynili się do upiększenia tej uroczystości składają tą drogą stokrotne „Bóg zapłać.“ 29.

Proboszcz:

ks. Jan Malczyński,

1928-1929 r.

parafia liczyła

2695 dusz.

1930 r. jak wyś.

30.11.1930 - 8.12.1930r. Parafia Karłowicka,
odprawiła misję św. pod przewodnictwem mis-
jonarzy Księży Jezuistów wiel. Ojca Wilimskiego
i Ojca Müllera z Opola. Trzennie wygłaszali
niezmordowani głosiciele Słowa Bożego 3 i 4
Kazani. Wszyscy parafianie przystąpili do
Sakramentów świętych.

Stare Koźle. W dniu 4 lutego odprowadził nasz rodak,
diakon Józef Spila, syn chałupnika Juliusza Spili i żony
jego Anny rodz. Khyler, pierwszą ofiarę Mszy świętej, który
w niedzielę 1 lutego z rąk Wiel. ks. Kardynała Arcybiskupa
Dr. Bertrama otrzymał święcenie kapłańskie. O godz. 8.30
wiel. ks. proboszcz Melz udał się na czele procesji przed
dom rodziców prymicjanta. Kościół parafialny był prze-
pełniony, gdyż nawet z okolicznych gmin przybyli wierni,
by wziąć udział w uroczystości.

Cała parafia z tej okazji wznosiła do Boga modlitwy
i błagała o zdrowie i siłę dla niego, aby był dobrym
siewcą słowa Bożego wśród owieczek mu powierzonych.

1931r.

Stare Koźle. W czwartek, 14 maja, w święto Wniebo-
wstąpienia Pana Jezusa, dziatki tutejszej parafii, a więc ze
Starego Koźła, Brzeżec i Białaczowa, przystępowały po
raz pierwszy do Stołu Pańskiego w liczbie 78, w tem
chłopców 40, dziewcząt 38.

O godzinie 8 rano dziatki wyprowadzono ze szkoły,
poczem wśród dźwięków kapeli oraz śpiewania po polsku
hymnu „Ciebie Boże wielbimy“, dzieci prowadzono do
kościółka. W domu bożym miejscowy duszpasterz wygłosił
przemowę po polsku i po niemiecku. Podczas nabożeń-
stwa, aż do Podniesienia, wierni śpiewali po polsku, po
podniesieniu zaśpiewano po niemiecku.

Wdzięczni rodzice składają tą drogą Wiel. ks. pro-
boszczowi serdeczne podziękowanie za pracę podczas
nauki przygotowawczej do Sakramentów św.

112

Kongres eucharystyczny krajów niemieckich. W związku
z 900-letnią rocznicą istnienia katedry w Spirze (Speyer) odbył się
tam w dniach 12 do 14 lipca kongres eucharystyczny krajów nie-
mieckich. Kulminacyjnym punktem kongresu była uroczysta pro-
cesja sakramentalna w niedzielę 13-go lipca, w której m. in. wzięli
udział Kardynał Faulhaber, prezes rady ministrów bawarskich,
dr. Held, oraz b. następca tronu bawarskiego, ks. Rupprecht.
Kardynał Vannutelli, Najstarszy z kardynałów Vannutelli, dzie-

1937
Stare Koźle. Począwszy od niedzieli 30 listopada do 8 grudnia włącznie odprawiła parafia Starokozielska misję św. pod przewodnictwem Misjonarzy ks. ks. Jezuitów wiel. Ojca Wilimskiego i Ojca Müllera z Opola. Dziennie wygłaszali niezmordowani głosiciele Słowa Bożego trzy do czterech kazań. Napływ wiernych był ogromny, a prawie wszyscy parafjanie przystąpili do Sakramentów śś. Pokuty i Stołu Pańskiego. Za te wszystkie starania około zbawienia dusz naszych składamy parafjanie starokozielscy serdeczne podziękowanie naszemu czcigodnemu proboszczowi ks. Melcowi, jakoteż obu OO. Misjonarzom Jezuitom.

1932r.

Stare Koźle. Pewności, drodzy Czytelnicy, już dużo pomników dla na wojnie poległych na różnych miejscach widzieli, na przykład Iwa, orła albo często nieokrzesony kamień. U nas w Starem Koźlu nasz dobry Przewiel. ks. Proboszcz wybrał Najśw. Marię Pannę Bolesną. Przed takim pomnikiem się dobrze klęczy, dobrze się modli za naszych poległych synów. Matka Bolesciwa zdoła najlepiej pocieszyć zranione serce każdej matki, co sama tyle wycierpiała, co sama została Królową Męczenników. Za ten szczęśliwy wybór naszemu drogiemu ks. Proboszczowi serdeczne dzięki.

T. B.

1932r.

Proboszcz: ks.

Jan Melz (z. 21.1)

Parafia liczyła

2695 dusz.

1933-34 r. w.

Parafia liczyła 2679 kat.

1935.

Stare Koźle. 26. maj.

Przewiel. ks. Proboszcz Jan Melz w Starem Koźlu obchodził niedawno swój 25 letni jubileusz kapłaństwa. W swej parafii pracuje z niezwykłą gorliwością od 15 lat lubiony przez swych parafjan. Kościół jego parafjalny został podczas powstania bardzo uszkodzony, lecz już w krótkim czasie odnowił go dzielny ks. Proboszcz. „Posłaniec Niedzielný“ często już drukował jego artykuły, z których zawsze mówiła gorąca miłość do naszego ludu górnośląskiego. „Posłaniec Niedzielný“ z radością przyłącza się do gratulantów i życzy przewiel. ks. Proboszczowi jeszcze licznych lat szczęśliwych i dużo błogosławieństwa w jego pracy duszpasterskiej.

20.11.1935r.

— Ks. Kardynał Bertram w Koźlu. W niedzielę 20 października pod wieczór zawitał do Koźla JE. ks. kardynał Bertram w celu udzielenia wiernym Sakramentu św. Bierzmowania. Przy bramie triumfalnej witali ks. kardynała ks. proboszcz Breitkopf i landrat powiatu kozielskiego. Ks. kardynał bawił w Koźlu do 25 bm., m. in. bierzmował także w sąsiednich parafiach.

Ciski.

1856r. Ciski, wioska należąca do parafji św. Jana Nepomucena w St. Porsku, miały szkołę z 2-ma nauczycielami, dzieci szkolnych było 285.

1870r. Ciski dalej należą do parafji św. Jana N. która liczyła w ogółe z 10-ma miejscowościami z ludnością 6150 osób, których mowa b. polska. Proboszczem w St. Porsku był ks. Fr. Münzer od 4.4.1855r. - Kapłanem przy jego boku był ks. Jan Dziadek, ur. 7.5.1842r. wysw. 27.6.1867r.

Szkoła z 2 kl. z 381 dziećmi.

1886r. Ciski liczyły 1074 kat. - Szkoła 3 klasy.

1890r. " " " " 1071 " " " 4 " 181 k. dz.

1894r. " " " " 1104 " " " 4 " 203 " "

1896r. " " " " 1174 " 1 pr. " " 4 " 212 " "

1901r. " " " " 1067 " 1 " " " 4 " 195 " "

1909r. " " " " 1270 " 1 " " " 4 " 260 " "

1912r. 11 lut. Zarząd biskupiński nadał 2000 tysa w Ciskach, wiadomość, iż 18 lut. otrzyma gminę własnego kapłana i ma przygotować tym-

czasowy kościół i mieszkanie dla księdza.
Dom na ten cel zakupiono już przed 3-ma laty.
Do tego kościoła należy również gmina Land-
zmiern która dążyła od 11 lat do wybudowania
kościoła parafialnego w Łiskach.

18. 2. 1912 r. W kościele tymczasowym odprawiał
ks. Matek Trumpek z Trzebnicy w charakterze
pierwszego duszpasterza miejscowego pierwszą
Mszę św. — Ur. 6. 8. 1884 r., wysw. 20. 6. 1910 r.

14. 3. 1912 r. został ustan. lokalistą ks. Matek Trum-
pek. — Pierwszą parafę kapłana otrzymał
w Goduli. — drugą 25. 10. 1911 r. w Trzebnicy.

28. 3. 1913 r. został prefektem w konwiktacie dla
chłopców w Bytomiu. — Od 10. 8. 1925 r. został
zamiastowny dziekanem ad honorem przy
kościół św. Mikołaja we Wrocławiu.

2. 4. 1913 r. powołany został na lokaliz. Łiski, kape-
łan parafiala ks. Wiktor Drewniak. — Ur. 20. 2. 76 r.
w Łabrze, wysw. 7. 10. 1903 r. — ust. 2. 4. 13 r. — Lo-
kaliz. z Łabrzowem liczyła 1700 kat.

1914 r. jak 1913 r.

1915r. Lokalizacja biskupia liczyła 1179 kat.

Kapelan lokalista zarządzająca ks. Wiktor Drewniok.

1916-18r.

(x. w.)

1919r. Od nowego r. utworzona została samodzielna parafia kuracyjna. Do obwodu jej należą: gmina biskupia i kolonijami Betk i Olszowa gmina Landemierz oraz posiadłość Franciszka Liszki po lewej stronie Odry (rzeki)

1920r. Lokalizacja liczyła 1900 dusz.

1921r. " " " " 2100 "

Od 3 gr. 1921r. został kuratorem ks. Wiktor Drewniok przeniesiony jako administrator do Kobiera.

W miejsce jego zarządzał kuracją ks. Franciszek Nowak.

1922r. został kuratorem F. N. nr. 27.9.85, wysłał

3 17.6.1909r. - Pierwszą posadę III kapelana w Siemianowicach. - Od 10.10.12r. w Markowicach.

Od 31.7.1913r. w Rozmierzu. - Od 18.9.14⁵ w Hajdukach.

" 2.11.1915 I kap. w Wittlichenau. - 20.8.16. w Gurgoszy -
cxu - Od 5.9.1918 w D. Rydeltowach, wreszcie kap.
w 22r. w Biskach.

Od 24.1.1923r. był kuratorem ks. Józef Kamycka
Kamf urodz. 20.5.1881r., wysw. 20.6.1910r. Po wy-
święceniu otrzymał posadę kapelana od 19.11.
1910r. w Pstrążnej. - Od 5.10.1911r. II Kap. w Kluce-
borku. - Od 2.1.1913 II Kap. w Strzelcach do 12.12.18r.
Od 12.12.18 poszedł na wikarego powr. do Janiel-
nicy, gdzie pracował aż do powrotu do Ci-
sek; Kuracja licz. 2012 dusz.

1926r. " " " " " "

Kuratus - ks. Józef Kamycka (zob. 1923r.)

1927r. Kuracja liczyła 1890 dusz.

1928 - 29r. Kuratus ks. J. Kamycka (z. 1923r.)

~~4~~ Kościół parafialny
w Ciskach został przyłączony do miejscowej sieci elektry-
cznej. Kościół otrzyma zatem oświetlenie elektryczne. 29

Czyski, pow. kozielski. Pierwsza Komunia św.
W święto Wniebowstąpienia Pańskiego przystępowały
działki z naszej parafji do pierwszej Komunii świętej
w liczbie 32, z których 30 było polskich. O godzinie 8^{1/4}
zebrały się działki w sali na probostwie, skąd odprowa-
dzono je w procesji z muzyką do kościoła. Stosowne
kazanie do dzieci i rodziców wygłosił w kościele nasz
Wielebny ks. proboszcz. Podczas Mszy św. przystępo-
wały działki do Stołu Pańskiego. Rodzice dzieci składa-
ją ks. proboszczowi serdeczne Bóg zapłać za jego troski
około przygotowania ich do tak wzniosłej w życiu czło-
wieka chwili. Serdeczne dzięki składamy też Polsko-
Katolickiemu Towarzystwu Szkolnemu w Opolu za po-
darowanie dzieciom przystępującym do 1-szej Komunii
świętej książeczek do nabożeństwa. 9.5.29. A. K.

Od

22 wrz. 1930r.

został kura-

tusem kura-

cji Cisk, ks.

Paweł Gres-

sołt urodz.

12 lut. 1881r. w Brzegu, wysw. 17.6.1909r.

Łisze
Czyszki, pow. kozielski. Z parafji. Z dobrowolnych składek tutejszych parafjan zakupiono dla tutejszego kościoła nowe organy, które kosztują okragło 17000 mk. i zbudowane są według najnowszej konstrukcji. Powietrze dla organów stwarza motor elektryczny. W niedzielę, 23 listopada, zostały organy uroczyście poświęcone przez miejscowego ks. proboszcza Kampkiego. Po raz pierwszy zagrały organy na sumie polskiej pieśni „Wszystka moja radość” i „Co nam nakazuje nasza wiara”. W następny wtorek zbadane zostały organy przez osobną komisję przy katedrze wrocławskiej. Uznano je pod każdym względem za dobre i oddano je do dalszego użytku parafji. Organy zbudowano w fabryce Bernsdorfa w Nysie. 30.

*Kuracja liczy-
ca 1917 dusz.*

1931r.

1932r.

Kur. liczyta.

1890 dusz.

Skuratus ks. Paweł Gressack (rok 22.9.30 r.)

1935r. " " " " " " " " " " " "

Jeden z czytelników naszych (-ak-) pisze nam:

W ub. niedzielę parafia kościelna w Czyszkach, pow. kozielskiego obchodziła uroczyście poświęcenie dzwonów, ufundowanych przez ś. p. Macieja Szafarczyka z Żabnika. Aktu poświęcenia dokonał proboszcz parafji, kazanie polskie zaś wygłosił ks. proboszcz z Łanów. Nieszpory celebrował ks. proboszcz ze Starego Koźła. Po psalmach odśpiewano pieśń pochwalną „Ciebie Boże wielbimy”.

Dzwony przybyły w piątek z Bremy. Jest ich cztery. Najcięższy waży 24 centn. Noszą one imiona świętych Macieja, dla uczczenia fundatora, św. Marii, św. Ludwika i św. Antoniego.

Wszystkie napisy na dzwonach wybite są w języku polskim zgodnie z życzeniem fundatora, co wywołało niechęć ze strony kilku ludzi (oczywiście nie — Polaków).

Według krążących pogłosek dzwony te narazie nie mają być powieszone, ponieważ wieża będzie dopiero zbudowana. Jak się okazuje, polskie napisy na dzwonach są za ciężkie dla tak olbrzymiej wieży.

Wioska Czyszki, licząca przeszło 1500 mieszkańców, jest w 99,99 procentach polska. I taką jest również parafia cała. Nikomu więc polskie napisy na dzwonach nie będą przeszkadzały, raczej przeciwnie — wszyscy powinni się radować.

R 754 III/

2.7

s. 120 - 124
wł. zapis.

119

